

The making of Mheenpark

*Verslag van het
open planproces
voor de herinrichting
van het Mheenpark*

BUREAU VENHUIZEN

Met dank aan alle bewoners die een enquête hebben ingevuld: W. Achmed, C.S. Adema, S.L.R. Ahyi, M. Ahyi, A.G. van den Akker, M.G. Alewijnse-v.d. Ploeg, H. van Amersfoort, A. Essenstam, M. Appelman, H. Arends, J. Arends, H. van As, J. van Asselt, Z. Azimi, Bakker, J.M. Bartels, S. Baysal, P.J. Beaujon, Beckmann, H. Beekman, M.A. Beekman, G.E. Beemsterboer, Behling-Woensdregt, R. Bender, J.A. Bender, A. Berenschot, L. van den Berg, P. den Beste, H. Bevelander, D.P. Bezemer, M. Bhikhoe, L.M. Bijsterbosch, A.G. Blanken, G.N.M. Blonk, P. de Bock, T.A. de Boer, D. Boerman, J. Bokma, R.B.M. Bosman, H.J. Bossenbroek, W.J. Bouwmeester, K. Bouwmeester, J.W. Bovenhoff, J.J. Bozon-Bremer, H. Brink, J.B. Brouwer, L.J.A. Brouwer, A. Brouwer, G.M. Brouwer, C. Brouwer, D. Brouwer, W.H. Brouwer-van Gils, A. van Bruggen, W. Bruinink, M.J. Bruinink-v.d. Stelt, B. Bruinsma, S. Buis, C.G. Buisink, Y. Bulut, M. van Campen, J. Cornelies, A.D. Cornelissen, P. Couwenberg, H.G.G. Curfs, J.J. Damhuis, D.F. Damkat, P. Daub, H. Daub, De Jong, De Vries, W. Debipersan, F.R.P. van Deelen, F.W. van Deventer, W.B. van Dijk, C.H.J. Dijkhof, S. van Dinselaar, D.J. van Donkelaar, G. Doornenbal, K. Dragt, J. Dreef, E. Dronkert, J.D. Duijvensz, R. van der Duim, C. Duist, E.A.M. Eeffing, F.J.A. van Eeuwijk, A. van Eijbergen, B.G.M. Elems, A. Elyattiovi, H.K. Ezinga, E. van der Ende, J.H. Engels, M.H.K.G. Engels, T. v.h. Erve, F. Esselink, L.D. van Essen, R.E. Feler, Fennema, E. Fokkema, C. FörchC. Frens, H.C. Gaterveld, Geleyns, M.M.M. Gerritsen, A.G. van Geuns, H.C. Gillhaas, C.M. Glijsen, H. Godee, T.D. Gokhon, F. Goossens, D.H.M. Gottmer, R.E. Goud-Postma, P.F. Goudriaan, A.J. van der Gouw, B. Grit-v.d. Vhugt, P. Groenendijk-Hulzena, C.J. Groenesteijn, A. Groenewoud, J. Groenink, H.W. de Groot, J.J. Grootenhuis, G. Gubbels, C.F. van den Haak, J.M. de Haan, G.M. de Haan-Ellenbroek, S. de Haas, H. Hageman, A. Haisma-Oord, C.W. Hamer, C.A. Hansen, M. Hartjes, J.A.M. Hartman, M.J. Havermans, Heckman, H. van Heerikhuize, M. van Heerikhuize, J. Heijl, M. Heijnen, J.G. Heikema, F. Hengeveld, H.J.H. Herman-Figge, M. de Heus, G.J. Hicks, M. Hietbrink, A.L.M. Higler, A.P.M. Hoek, J. van 't Hof, H.W. Hofman, E.M.A. Hogenboom, J. Holster, M.C. Hooft-Graafland, J.A. Hoogenboezem, H.J. van Huffelen, A. Hulleman, J.W. Hulleman, J.T.G. Huisebos, H.G. Hurenkamp, H.G. Ijseldijk, S.C. IJzerman, F. Jacobs, G. Jagen, J.M.C. Jamen, A. Jansen, S.O. de Jong, A.C. de Jong, M. de Jong, A.R. de Jong, H.A. de Jong-v.d. Velde, A.H. Jurriëns, H.W. Kaal, S. Kalhourl, Kampen, A.A. Kampman, H. Kaput-Koolhof, A.M.M. Karelse-de Jong, J.A. Kars, B. Katzenstein, A.M. Keizer, W.P.M. Keizer, E.R. Kempe, P.A. Kerstaan, G.A.M. van Keulen, R. Keur, J. Keus, G. van der Kleij, E.M.J. Kleinlugtebeld, E.J.M. Kleverkamp, G.W. Klomp, K. Knol, K.F. Koekoek, A.M. Koers, T.J. de Kok, N. Kolengreder, J. de Koning, K.F. de Koning, J. Koolen, G.J. Koolen-Waagmeester, Koop, A.J. Koopman-de Groot, F. Kootstra, W. Kop, F.C. Koster, W. Koster, A.J. Kraamer, H. Kreuwel, L.M.A. Kroese-Versloot, I. Kromelen, W. Kruijninger, M.A. van der Laarse, M.W. Lagerwaard, M. Landkroon, G. de Lange, L.C. Langenbach, K. Langhenk, A. Lanni, G. van der Leeden, D. van Leeuwen, Van Leeuwen, L. van Lehuijzen, M. Lentink, J.E. Lerou, J.C.P. van Leuven, A.W. van der Linde, O.J.C. van der Linden, F.J. Link, Th.J. Linkhorst, P. Linschooten, E.Ch.G. Linthorst, J.H. van der List, J. Lodewegen, H.J. van Loenen, H. van Loenen-v.d. Berg, M. Logtenberg, R. van Lohuizen, P.Th.I. Lombert, A. de Loos, F. Lortelje-Rab, B. van Luijk, H.G. Luitjes, A.J. Lutz, F.B. van der Made, N. Makatini, v. Maldegen, Maris, S. van der Meulen, A. Meulenkamp, J.A. Meyer-Dane, P.J. Michilsen, H. Mijkamp-Smit, M.J.B. van Milaan, E. Missen, B. Momen, Morpey, L.V. Mouthaan, E.J.E. Mulder-Havekes, H. Mulderij, C.M.M. Muller-Bruijn, W. Muller, G. Nagtegaal, J.S. Nicolai, A. Nieuwenkamp, R.L.J. van Nieuwland, W. Nijboer, H.G. Nijkamp, H.A.J. Noback, P.M. de Nooij, P. Noordijk, W. Noordman, E.C.M. van Offeren, M. Olofsen, G.P.M. Onderwater, J.M.E. Oostenenik, E. Oosterwal, W.J. Oosting, A.F. Oskam, J. Ottens, L. Otter, C.J. Otter-Vogel, M.K. Pakkert, W. van der Pal, J. Papöf-Nijs, F.E. Parent-v.d. Veen, B.C. Pastoor, Peek, M.S. Pels, M.W.J. Peters, W. Pieters, W.J.G. Pieters, H.J.B. Plant, C.H.M. van de Pol, M. v.d. Pol, J. Polen, S.A. Pol-v.d. Berg, Poorthoven, T. Pouw, F.A. Praat, L. v.h. Procter, L.A. Pruyt, J.A.G. van der Putten, J.M. Raap, J.R. Rance, C.J. van Rantwijk-Barg, M.J.R. Ribbink, L. Rietveld, J. van Rijn, R. van Rijswijk, D. van Roekel, E. Roelofs, Roeterdink, C.W.M. Röling, R.V. Rossum, Rouwenhorst, K. Rouwhof, A. de Ruyter, B.C. Rutgers, I. Ruiten, J.M. Ruiten-Prinsen, S. Sabouri, W.W. Salomons, Samvels-Brusse, R.F. Sanders, G.W. Sangens, T.G. Schaake, J. van der Scheer, D. Schlosmacher-Schlette, G. Scholianus-Marier, A. Schulz, S. Seamari, D. Sikkema, A. Stollema, J. Slinger, A. v.d. Sluis, F.M. Smeets, R. Smit, B. Smit-Meijer, J. Span, H. Staakman, A.P.R. Steyger, J. Stomphorst, A. Stoppendaal, M.W. Storm-Speldekamp, M.D. Streep, H. Strijdhorst, H.C. Strijker, G.C. van Suljdam, M.C.M. te Wierik, J. Teijgeler, J.M. ten Berk-de Boer, A. ten Kleij, C. Themby, H.C.M. van Tienoven, C. Timmerman, A. Toltsma, M. Toplè, K. van Tuinen, K. Tuk, F.J. Tutert, P.J. Uding, E. den Uijl, R. Utermöhlen, v. Engelhart-Terwel, J.M. v.d. Berg-Jeths, E.B.M. v.d. Peppel, M. Veeneman, U.J. van der Veer, T. Veer, G. van der Vegt, C.C. in 't Veld-Grem, Van der Velde, L.J. Veldman, H. Velthuis, J.M. van de Ven, J.A. Verhoef, R. Verhoeve, R.R. Vermeul, J. Versluis, H.F. van Vesseem, M. Vink, S.J. Vink, M. Vis, J. Visch, P.C.L. van der Vliet, H.M.J. Voorstuijs, Vorsterman, J.H. Vos, P.S. Vossenbergr, E.B. de Vries, S. de Vries, P. de Vries, DeVries, J. Vrieseema, A.E. van der Wal-Christiaanse, H.M. Walrecht, L. Wassink, H.D. van Weenum, W. de Weerd, P.A. Weerdestijn, J. de Weert, F. Weevers-Strootman, E. Weijers, L. Weijgers, M. van der Wekke, L. van Wellen, J.B. Wentzel, C.I. van der Werf, van der Werff, G. Westerhuys, J.M.G. Westerink, P.J. Westerweel-van Voorhuizen, G.H.M. Wieberdink, J. Wiersma, F.F. Wiese, A.M. Wiese-Koop, K.J. van Wijke, A. Wijngaarde, Wijngaards, J.A.C. Wiltem-Breuker, M. Witteveen, A. Witteveen, D.A. Witteveen-van der Velde, A.A.E. Wolf, Kerkhof, J. van der Wolp, J. van der Worp, G.D. Wuite, W. Wulfsen, E. Wurtz, E. Yildirim, J. Ykema, K.F. Zondervan, K. Zwikker

Inleiding

In deze brochure staat het maken van een voorlopig ontwerp voor het Mheenpark centraal. Het voorlopig ontwerp is het resultaat van een open planproces waar van maart tot en met oktober 2003 veel bewoners bij betrokken waren. Een uitgebreide peiling van wensen en ideeën over het Mheenpark heeft als basis gediend. Honderden bewoners hebben in een enquête en bij de publieksavonden hun mening kenbaar gemaakt. Ook zijn deskundigen op het gebied van onder meer beheer, gebruik, veiligheid en natuur geraadpleegd. Bovendien hebben de ontwerpers goed gekeken naar de plannen voor het park die bewoners zelf maakten tijdens het proces. Naar verwachting beslist de gemeenteraad begin 2004 over het plan.

*Het was even wennen, een open planproces. De bekende weg om van een idee naar een plan te komen werd verlaten. De aanleiding om het op een andere manier aan te pakken was het wijkontwikkelingsplan Zevenhuizen, dat de gemeente Apeldoorn in september 2001 presenteerde. Hoewel het wijkontwikkelingsplan door velen gedragen werd, maakte de geopperde mogelijkheid voor bebouwing in het Mheenpark veel reacties los. De gemeenteraad besloot daarop om het gesprek over de verbetering van het Mheenpark met een schone lei te beginnen: in een open planproces waarbij de bewoners direct betrokken zouden zijn bij het maken van de plannen. De gemeente gaf Bureau Venhuizen de opdracht om dit open planproces vorm te geven en te begeleiden. Bureau Venhuizen zette daarvoor de methode *The making of in*, die het ontwikkelde om bewoners op een goede manier te betrekken bij het vormgeven van hun eigen woonomgeving.*

Er zijn nu nog veel stappen te zetten. In de eerste plaats moet de gemeenteraad begin 2004 besluiten over het voorlopig ontwerp en de beschikbare financiële middelen. Hierna kan het voorlopig ontwerp concreter worden uitgewerkt om zo tot uitvoering voor de herinrichting van het Mheenpark te komen. Dit zal dan in de loop van de komende jaren, stap voor stap kunnen plaatsvinden. Bewoners blijven, net als tijdens het open planproces, nauw betrokken bij de uitwerking van het voorlopig ontwerp en het beheer en gebruik ervan.

In deze brochure leest u alles over het open planproces en het voorlopig ontwerp. Als u deze tekst blijft volgen, leest u het open plan proces in grote lijnen. In de tekst die in kolommen staat of rood is afgedrukt vindt u aanvullende informatie. Op diverse plekken staan verwijzingen naar genummerde grafieken, foto's, tekeningen, collages of kaarten die de tekst illustreren.

The making of Mheenpark

Een open planproces voor de herinrichting van het Mheenpark

Het open planproces voor de herinrichting van het Mheenpark vond plaats van maart tot en met oktober 2003 en bestond uit drie opeenvolgende fasen: inventarisatie, conceptontwikkeling en ontwerp. In de eerste fase werd het Mheenpark zo breed mogelijk onderzocht. De resultaten van dit onderzoek vormden de basis van het spel *The making of* dat in de tweede fase gespeeld werd, waarin bewoners voorstellen maakten voor het park. In de derde fase gingen de ontwerpers van de gemeente aan de slag met die voorstellen en de uitkomsten van het totale onderzoek. Zij maakten een voorlopig ontwerp voor de herinrichting van het Mheenpark.

De opzet van dit open planproces werd ontwikkeld door Bureau Venhuizen en met de gemeente Apeldoorn en een vertegenwoordiging van bewoners verder uitgewerkt. De bewonersvertegenwoordiging heette in dit proces *De Wijk*, die bestond uit leden van de werkgroep *Maak Mheenpark Mooi*, de actiegroep *Behoud Mheenpark* en de *Wijkraad*. De *Wijk* bewaakte de openheid van het proces, gaf informatie en stemde in bij sommige onderdelen in het proces. Zij werd hierbij ondersteund door stichting *Wisselwerk*.

Methode

The making of betrekt bewoners bij planvorming

Een nieuw ontwerp voor een stad, woonwijk of park kan op verschillende manieren tot stand komen. Zo kan de overheid ervoor kiezen om een ontwerp te laten maken en dat als het ware op te leggen aan de bewoners. Ze kan er ook voor kiezen om bewoners inspraak te geven. De eerste methode kennen we vooral van vroeger, toen inspraak van bewoners nog geen gemeengoed was, zoals tegenwoordig. Inspraak kan echter op verschillende manieren plaatsvinden. Je kunt bewoners een plan presenteren waar ze op mogen reageren, maar je kunt ze ook betrekken bij het maken van het plan. Voor dat laatste heeft Bureau Venhuizen de methode *The making of* ontwikkeld. De naam van de methode is ontleend aan het gelijknamige spel, dat een belangrijke rol speelt binnen de methode. De term *The making of* verwijst naar het type film dat gaat over het maken van een film. Ook in deze methode staat het proces om een ontwerp te maken centraal en niet het ontwerp zelf.

Ontwerpproces

De methode *The making of* is ontleend aan de structuur van een ontwerpproces, die grofweg bestaat uit drie fasen: idee, concept en ontwerp. In de eerste fase worden ideeën geïnventariseerd, waarmee de situatie breed wordt onderzocht. In fase twee vindt conceptontwikkeling plaats, dat wil zeggen dat gestudeerd wordt op de mogelijkheden voor toepassingen van de gevonden ideeën. In fase drie worden concepten uitgewerkt in een ontwerp.

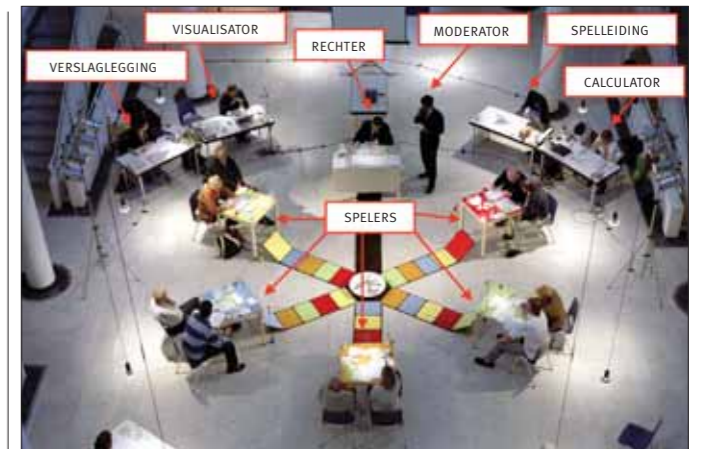
Twee belangrijke elementen in deze methode zijn de sessies en het spel.

Tijdens de inventarisatiefase vinden sessies plaats waarin bewoners, interne en externe deskundigen met elkaar spreken over verschillende thema's, in dit geval thema's in relatie tot een park. De externe deskundigen worden met opzet gevraagd om een blik van buitenaf op de situatie te werpen en zo de kijk van de direct betrokkenen te nuanceren. In de tweede fase wordt het spel *The making of* gespeeld.

Cursus ontwerpen

Het spel *The making of* is in feite een verkorte cursus ontwerpen, waarvoor een matrix met opdrachten en fenomenen de basis is. De opdrachten (toekomstige ontwikkelingen: wat moet er gebeuren) en fenomenen (bestaande situaties: wat zijn de voorwaarden) worden geformuleerd uit de informatie die verzameld is in de inventarisatie. Elke combinatie van opdracht en fenomeen is een specifieke ontwerp-opdracht.⁰⁴ De 'cast' van het spel bestaat uit: de spelers (die in teams van twee voorstellen maken), de moderator (de presentator, die de deelnemers in hoog tempo door het spel voert), de rechter (die zodanig knopen doorhakt), de visualisator (die de voorstellen in beeld brengt), de calculator (die de financiële consequenties van de voorstellen berekent), de spelleider (die de spelregels in de gaten houdt), de notulist (die alle voorstellen noteert) en tot slot de journalist (die een objectief verslag maakt van de spelrondes).⁰⁵

Deelnemers maken in korte tijd een voorstel voor bepaalde opdrachten waaraan een fenomeen is gekoppeld. De teams moeten vervolgens bezwaren indienen tegen elkaars plannen. Door goede argumentatie of door het inzetten van lobby's kunnen bezwaren worden weggespeeld of weggekocht. De lobby's zijn te winnen met het gooien van dobbelstenen en zijn het betaalmiddel in dit spel. Ze verwijzen naar het alledaagse proces van onderhandelen, 'het lobbyen'.⁰⁶ Als

05 Cast van het spel

04 Matrix

06 Lobby's

teams er onderling niet uitkomen, is het woord aan de rechter die beslist of een bezwaar terecht of onterecht is.

Idee-ontwikkeling

Deelnemers spelen dus niet met een eigen plan, maar moeten zich buigen over een gestelde opdracht met een bindend fenomeen. Door de vaak ongebruikelijke combinaties van opdrachten en fenomenen, zijn de deelnemers gedwongen af te wijken van de meest voor de hand liggende oplossingen. Zo ontstaat meer ruimte voor vernieuwende ideeën. Het debat tussen deelnemers zorgt er voor dat spelers zelf ondervinden welke andere belangen dan hun eigen belang er spelen. Zo kan het gebeuren dat een team een plan moet maken waar het persoonlijk niet achter staat, maar waar wel vraag naar is. Ook merken de spelers dat wat in beginsel een

prachtplan lijkt, in de praktijk niet uitvoerbaar is. Of het omgekeerde: dat wat eerst onmogelijk lijkt, blijkt juist een goed voorstel. Op deze manier leren deelnemers heel snel hoe complex een ontwerp-opgave is en hoe je er toch over na kunt denken.

Doordat het spel aan de hand van bestaande situaties en toekomstige ontwikkelingen wordt gespeeld, is het heel realistisch. Het spel levert daarbij een bruikbaar overzicht op van de mogelijkheden van een bepaalde opgave. Ook wordt duidelijk wat omwonenden acceptabel of wenselijk vinden.

Methode

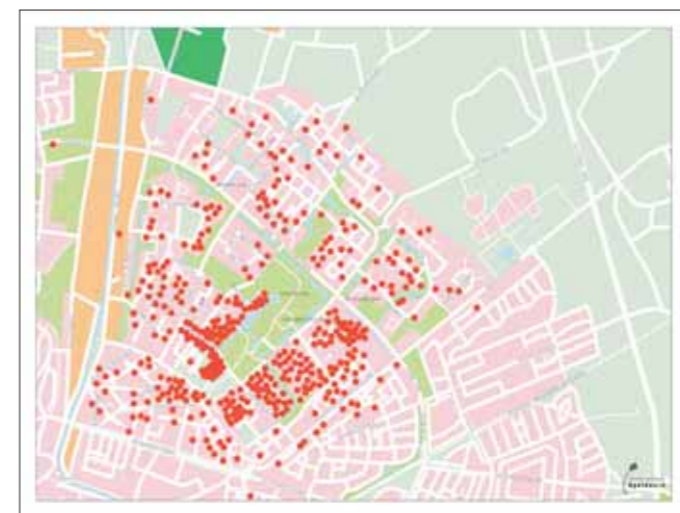
Het kenmerk van *The making of* is dat het alle partijen (deskundigen, beleidsmedewerkers, ontwerpers en bewoners) van begin af aan op gelijkwaardige wijze betreft bij planvorming en het ontwerpproces. Daarvoor worden zij niet alleen aangesproken binnen hun eigen vakgebied, maar ook daarbuiten geleid. Ieders blik wordt ruimer en het begrip van de situatie groter. Bovendien confronteert het spel bewoners met de complexiteit van een ontwerp-opgave. Niet door deze uit te leggen, maar door ze er zelf aan mee te laten doen. De uitkomsten van het ontwerpproces zijn zo beter te begrijpen en te accepteren. Ontwerpers en beleidsmedewerkers krijgen met deze methode meer informatie dan gewoonlijk. Zo wordt de kans vergroot dat er een plan ontstaat waar iedereen tevreden mee is.

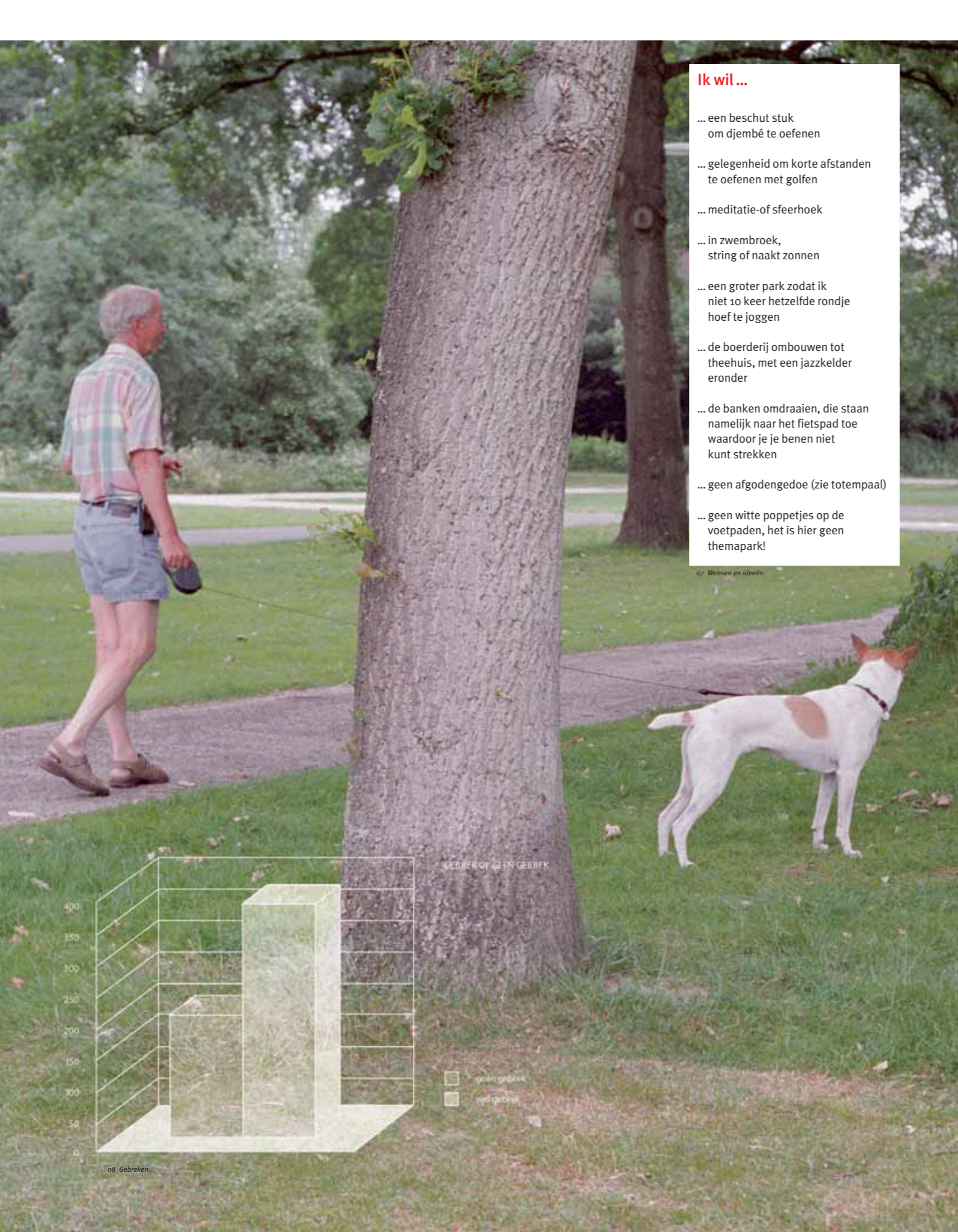
01 Brochure

02 Enquêteformulier

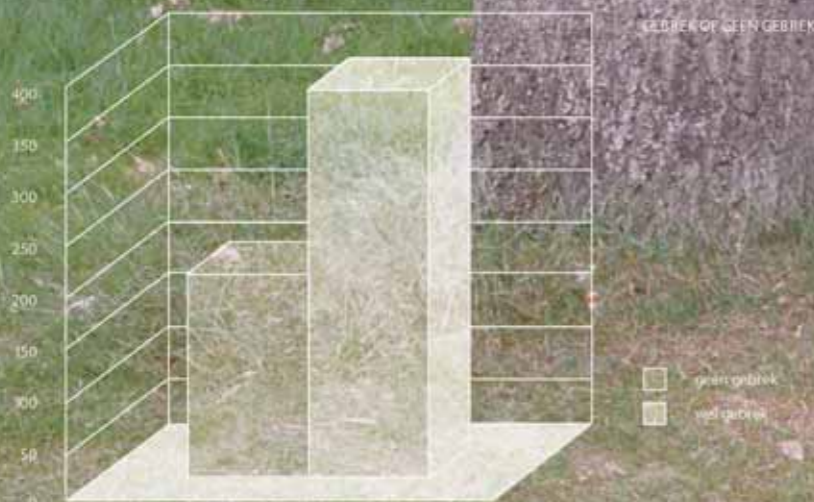
03 Inzenders van de enquête

Ik wil ...

- ... een beschut stuk om djembé te oefenen
- ... gelegenheid om korte afstanden te oefenen met golfen
- ... meditatie-of sfeerhoek
- ... in zwembroek, string of naakt zonnen
- ... een groter park zodat ik niet 10 keer hetzelfde rondje hoeft te joggen
- ... de boerderij ombouwen tot theehuis, met een jazzkelder eronder
- ... de banken omdraaien, die staan namelijk naar het fietspad toe waardoor je je benen niet kunt strekken
- ... geen afgodengedoe (zie totempaal)
- ... geen witte poppetjes op de voetpaden, het is hier geen themapark!

07 Wensen en ideeën

Fase 1

Inventarisatie maart april 2003

In de eerste fase zijn zoveel mogelijk meningen, wensen en angsten met betrekking tot het Mheenpark geïnventariseerd. Dat gebeurde op verschillende manieren. Allereerst door een brochure te verspreiden in de wijk (ruim 7600 adressen), waarin bewoners werden geïnformeerd over het open planproces.⁰¹ In de brochure was een enquête verwerkt, waarin bewoners drie vragen konden beantwoorden: waarvoor gebruikt u het park en waarom?, wat wilt u graag in het park doen, dat nu niet kan? en wat moet volgens u niet met het park gebeuren?⁰² Bewoners konden ook aangeven of zij mee wilden spelen met het spel dat in de tweede fase gespeeld zou worden. Er werden 460 enquêtes ingevuld en teruggestuurd.⁰³

Enquête

Er is met opzet gekozen voor open vragen, zodat iedereen zijn of haar eigen mening kon geven. Toch kwamen bepaalde antwoorden verrassend vaak voor. De reacties waren divers, van korte opmerkingen tot uitgebreide verhalen, van algehele tevredenheid tot veel kritiek, van algemene opmerkingen tot verrassende ideeën.⁰⁷ Sommige bewoners vonden dat je van zoiets serieus als de herinrichting van het Mheenpark geen spelletje kon maken, anderen waren niet te spreken over de Engelse naam van het proces. De angst voor 'negatieve' veranderingen leek te overheersen bij degenen die invulden dat het park vooral zo moest blijven als het was. Een vrijwel net zo'n grote groep had overigens nog genoeg wensen en ideeën.⁰⁸ De inzenders bleken wel unaniem tegen bebouwing in het park.⁰⁹

De allochtone parkgebruikers reageerden niet op de enquête. Om hun meningen toch mee te nemen, zijn zij persoonlijk benaderd in het park. Ook is geput uit een onderzoek naar vrijetijdsbesteding van allochtonen en autochtonen dat in 2001 werd gedaan. De bevindingen van dat onderzoek kwamen overeen met de antwoorden die in het Mheenpark gegeven werden. In dat onderzoek noemden allochtonen vijf maatregelen voor verbetering van stadsparken die ook voor het Mheenpark op kunnen gaan: minder honden, meer toiletten en waterkranen, meer of betere voorzieningen voor sport en spel, meer planten en bomen, meer of betere barbecue- en picknickvoorzieningen. Overigens gaven ook autochtonen deze suggesties voor verbetering veelvuldig aan.¹⁰

Gesprekken

Naast de mening van bewoners, werd ook die van een grote groep professioneel bij het park betrokkenen gehoord. Bureau Venhuizen voerde onder meer gesprekken met gemeenteambtenaren van de afdelingen Groen,

Stedebouw en Ruimtelijke Ordening, met Accres, de woningcorporatie Ons Huis, het jongerencentrum Don Bosco, de M.L. Kingschool en junior-college De Meentgronden, met acht jongeren en een jongerenwerker van stichting Wisselwerk, de scouting Dr. Ariënsgroep, de politie en een sportwerker van de Mheenhal.

Sessies en publieksavonden

Tot slot zijn drie sessies georganiseerd waarin deskundigen van binnen en buiten het gebied en bewoners met elkaar van gedachten wisselden over het Mheenpark. Weliswaar hadden deskundigen van buiten het gebied geen specifieke kennis over het park, maar zij konden er wel met de frisse blik van de buitenstaander naar kijken. Het park werd in deze sessies op drie thema's geanalyseerd: op natuur, veiligheid en gebruik. Uit de gesprekken bleek hoezeer deze aspecten onderling samenhangen: een goed gebruikt park is een veilig park, maar natuur heeft onder veel gebruik te lijden en zonder natuur geen park, maar een dichte begroeiing heeft wel gevolgen voor de veiligheid. Aan de sessies werden openbare publieksavonden gekoppeld, met presentaties van deskundigen uit Apeldoorn en daarbuiten. Er was aansluitend gelegenheid om vragen te stellen en in discussie te gaan. Zo'n zestig bewoners bezochten de publieksavonden.

Resultaat van fase 1: Opdrachten en fenomenen

*De inventarisatiefase leverde kennis op over de randvoorwaarden voor toekomstige ontwikkelingen en bovenal over de bestaande kwaliteiten van het park. Die informatie was sturend voor de volgende fase, waarin het spel *The making of* centraal stond. Bureau Venhuizen bracht de informatie terug tot een hanteerbare hoeveelheid en verdeelde deze in opdrachten (toekomstige ontwikkelingen: wat moet er gebeuren) en fenomenen (bestaande situaties: wat zijn de voorwaarden). Deze opdrachten en fenomenen, die in samenspraak met De Wijk vastgesteld werden, vormden de basis van het spel. Ze waren zowel prikkelend als herkenbaar en zowel informerend als licht sturend. Bovendien gaven ze stof tot nadenken bij alle deelnemers aan het spel. Van de opdrachten en fenomenen werd een matrix samengesteld die zo in feite de gehele ontwerppoging voor het Mheenpark vormde.⁰⁴*

Geschiedenis

Het Mheenpark: van vroeger tot nu

Het Mheenpark in Zevenhuizen. Inwoners van de wijk zijn eraan verknocht. Wie geregeld door het Mheenpark wandelt of fietst, ziet dat in het park echt geleefd wordt. Jongeren hebben een graffitimuur om hun kunsten te vertonen. Voor kinderen zijn er speelveldjes en speeltoestellen. Het park kent wandel- en fietspaden, skaters hebben voldoende faciliteiten, de tennisbaan wordt door jong en oud gebruikt en ook basketballers kunnen zich uitleven. Tijdens de regelmatig terugkerende 24-uursloop is het park één groot kampeertrein: zoveel bezoekers komen er op af. Het 'bomenpad' leidt bezoekers met tekst en uitleg langs de mooie bomen in het park. Honden mogen los lopen op de hondenroute. 's Zomers picknicken hele families in het park. Bootjes varen op de vijvers, vissers vinden een stek aan de waterkant en anderen zitten zomaar lekker op een bankje. Jong, oud, autochtoon, allochtoon, wandelaars, fietsers, sporters, hondenbezitters, natuurliefhebbers: bewoners van Zevenhuizen ontmoeten elkaar geregeld in het Mheenpark.

Landgoed De Mheen

Het Mheenpark is ongeveer dertig jaar oud. De jonge aanplant van toen is inmiddels uitgegroeid tot hoge struiken en grote bomen. Zo is daadwerkelijk een park ontstaan. Er zijn verschillende inheemse struiken te vinden, zoals de vlier, de kardinaalsmuts en de meidoorn. In het park staan veel verschillende bomen en je treft er talloze wilde bloemen aan, net als een keur aan insecten. Verder veel vogels: lijsters, merels, mezen, heggenmussen, verwilderde valkparkieten en zelfs het ijsvogeltje is geregeld in het park gezien. Het Mheenpark heeft een (ietwat verwaarloosde) heemtuin. De vijvers, met voedselrijk water en veel vis, zijn gegraven als bergingsvijvers die het regenwater tijdelijk opvangen. Zij houden het grondwater op peil.

Zevenhuizen is van oorsprong drassig. Al in de veertiende eeuw graven bewoners van het gebied kanaaltjes ter verbetering van de afwatering van het Veluwe water. Zo ontstaat in 1370 bijvoorbeeld De Grift. Halverwege de negentiende eeuw wordt parallel aan de Grift het Apeldoorns Kanaal gegraven. Het land wordt steeds droger. Boeren vestigen zich in het gebied en de bedrijvigheid rond het Apeldoorns Kanaal trekt ook andere bewoners aan. Ooit was op de plek waar nu het

Mheenpark ligt het landgoed De Mheen te vinden, waar de naam van het park vandaan komt. Rond 1914 lagen weilanden en 'kavels'. Deze percelen zijn in 1914 geveild. Niet lang daarna maakt de gemeente de eerste plannen voor 'echte' woonwijken die hier moeten verrijzen.

1920-1970

Uiteindelijk start de gemeente pas begin jaren zeventig van de vorige eeuw met de aanleg van het huidige Mheenpark. Veel eerder zijn er echter al plannen om 'iets van een park' te realiseren op deze plek.

Begin jaren twintig van de vorige eeuw wil de gemeente uitbreiden. De bevolking in Apeldoorn groeit en er is behoefte aan woningen. Voor Zevenhuizen wordt een open bebouwing van het gehele gebied bedacht. Midden in de nieuwe woonwijk is een groot park gepland. In 1927 wordt dit plan vervangen door een ander, waarin een groter deel van het gebied bebouwd wordt. Het park wordt in dit plan kleiner en de bebouwing dichter. Beide plannen worden niet gerealiseerd. Dat geldt ook voor het plan uit 1938. In dit plan wordt Zevenhuizen helemaal volgebouwd. Er is dan geen park meer gepland, alleen kleine groenstroken. Pas in de jaren vijftig en zestig 'ligt' Zevenhuizen weer op

de tekentafel. De grote woningnood in de jaren vijftig en zestig vraagt om maatregelen. Zevenhuizen wordt dé plek in Apeldoorn waar nieuwe bewoners zich kunnen vestigen. Uitgangspunt is een groene wijk, met compacte en gestapelde bouw en met alle voorzieningen in de wijk. Midden in de wijk is het huidige Mheenpark gepland. Dit plan wordt wél werkelijkheid: in de jaren zestig en zeventig verrijst Zevenhuizen, compleet met park.

Creatie van het park

Overigens heeft de totstandkoming van het park wel wat voeten in de aarde. De gemeente wil eind jaren zestig graag samenhang in de nieuwe wijk creëren en de 'leegte' tussen Zilverdijk en Mheenlaan invullen om de wijk een 'hart' te geven. Er komt een plan waarin in het centrale park een aantal woontorens en sport- en speelvelden gepland worden. Omdat dit bij nader inzien een 'verkavelde' ruimte dreigt te worden, gaat deze eerste versie van tafel en komt er een nieuwe.

De ruimte tussen Zilverdijk en Mheenlaan krijgt in dit plan vier 'zones', waar scholen, een langwerpige vijver met een brede allee van bomen, sport- en speelvelden en hoogbouw een plek krijgen. Aan de noordzijde sluiten het Kerkelijk Centrum en de

Sporthal deze ruimte 'af'. De vijver en de promenade ervoor moeten de centrale hoofdruimte worden, die qua omvang in verhouding zijn met Zevenhuizen als geheel. De geplande hoogbouw zal in hoogte en geleding variëren en staat in ruimtelijk verband met de centrale ruimte rond de vijver. Ook dit plan haalt het niet.

Begin jaren zeventig krijgen burgers steeds meer inspraak en is hoogbouw 'uit'. Er wordt nóg een planversie gemaakt, waarin hoogbouw plaats maakt voor laagbouw en middelhoge bouw. Dit plan wordt evenmin realiteit. De ruimte voor het park wordt nog te klein geacht.

De wensen blijken duidelijk: de centrale lege ruimte moet helemaal park worden. Overigens zijn voorzieningen als de Sporthal en de kerk wel gebouwd. Het Mheenpark wordt begin jaren zeventig aangelegd, in de huidige omvang, en wordt zo de groene long voor de jonge wijk Zevenhuizen. In 1975 is het Mheenpark klaar. Het is ongeveer tweeëntwintig hectare groot. De groene ruimte is opgebouwd uit een aantal 'kamers' die gescheiden worden door opgaande beplanting en heuvels. Deze kamers zijn door paden met elkaar verbonden. Al voor de aanleg ervan zijn bewoners actief betrokken bij het Mheenpark.

Dat is eigenlijk altijd zo gebleven. De Wijkraad is bijvoorbeeld al lang actief. En in 1995 ontstaat de werkgroep Maak Mheenpark Mooi, die sinds die tijd actief bezig is met het verbeteren van de kwaliteit van het park.

Bestemmingsplan Sluisoord de Mheen
In het Structuurplan 1978 wordt Zuidbroek als toekomstig woongebied met zes buurten aangegeven, omringd met groene zones en van Anklaar gescheiden door groen. In Sluisoord zijn oostelijk van de Boterbloem en Zilver schoon woningbouwlocaties in het Mheenpark aangegeven, ter weerszijden van de vijver. In het bestemmingsplan Sluisoord de Mheen (1978) is dit verder uitgewerkt.

De Stichting Wijkraad Zevenhuizen protesteert: bewoners willen niet dat de geplande bebouwing ten koste gaat van de omvang van het park. Ook onderstrepen zij dat het park niet helemaal in beslag genomen mag worden door sportterreinen. Overigens is een aantal bewoners vóór woningbouw. Gedeelde opvatting van vrijwel alle bewoners is echter wel dat dit geen langgerekte wand met hoogbouw moet zijn. Over de vorm van de bebouwing en het park is veel gediscussieerd. Uiteindelijk beslist de gemeenteraad om de geplande woningen ten noorden van de Pinksterbloem

en ten oosten van de vijver te laten vervallen, om zo tegemoet te komen aan de wensen van de bewoners die de vorm en grootte van het park bewaken. Aan de Pinksterbloem worden wel woningen gebouwd, de bebouwing langs de Mheenlaan gaat niet door. Hiermee wordt de door velen gevreesde 'Chinese Muur' geen feit.

Projectplan verbetering park
In de jaren tachtig wordt het Mheenpark heringericht om het park opener en veiliger te maken. Ook worden veranderingen aangebracht in de beplanting, waardoor meer variatie ontstaat in de begroeiing en struiken en bomen meer ruimte krijgen om verder te groeien. In een beheerplan wordt vastgelegd welk 'eindbeeld' in de verschillende vakken in het park wordt nagestreefd: alleen bomen, alleen struiken of een mix. Dit alles gebeurt in nauw overleg met bewoners.

Halverwege de jaren negentig gaat een verbeteringsproject van start in de buurt van de Kruizemuntstraat. Aanvullend volgt een apart wijktraject voor het Mheenpark, om iets te doen aan de sociale onveiligheid en het gebrek van speelgelegenheden. De werkgroep Mheenpark, waar onder meer Maak Mheenpark Mooi in is vertegenwoordigd, publiceert een projectplan te verbetering van de kwali-

teit van het park. Een aantal verbeteringen is daarvan gerealiseerd, een aantal nog niet. Het is overigens niet voor het eerst dat de door sommigen ervaren 'onveiligheid' in het park op de agenda staat. Al jaren is vandalisme bijvoorbeeld een probleem. De laatste jaren ervaren veel parkgebruikers gedrag van scooteraars en bromfietzers op de paden in het park als overlast. Zwerfvuil is veel gebruikers van het park ook een doorn in het oog.

WOP Zevenhuizen
Aan het begin van de éénentwintigste eeuw ontstaat een nieuw uitbreidingsplan voor Apeldoorn in noord-oostelijke richting. Zuidbroek krijgt er een flink aantal woningen en bedrijven bij. Midden in de nieuwe woonwijk komt een parkachtig gebied dat als 'groene wig' moet aansluiten op het Mheenpark. Zevenhuizen en Zuidbroek gaan in de toekomst één stadsdeel vormen, met in het hart een vernieuwd en uitgebreid stadsdeelhart Anklaar. In maart 2002 wordt Zicht op groot Zevenhuizen vastgesteld, het wijkontwikkelingsplan Zevenhuizen (ook wel WOP genoemd). In dit plan zet de gemeente haar visie op de toekomst van Zevenhuizen neer en is ook een uitvoeringsprogramma opgenomen voor de komende tien jaar. Het WOP is de

Opdrachten

1 Doe een voorstel voor verdere natuurontwikkeling in het park en denk daarbij niet alleen aan 'kijkgroen', maar ook aan 'gebruiksgroen', zoals bepaalde vruchtdragende planten die door parkgebruikers kunnen worden geplukt of natuurlijke omgevingen die voor bepaalde dieren juist goed zijn.

2 Bedenk een jaarlijks terugkerend dagevenement en/of recreatievoorziening(en) waar Zevenhuizen behoefte aan heeft en op af zal komen.

3 Zorg ervoor dat het veel duidelijker wordt dat je een park betreedt en in een park bent, door bijvoorbeeld de randen sterker te maken en de toegangen beter te definiëren. Maak voor drie plekken voorstellen waardoor het voor parkbezoekers duidelijker wordt dat zij het park inkomen.

4 Betrokkenheid bij het park en verantwoordelijkheid voor wat er gebeurt, is de beste garantie voor een duurzaam gebruik van het park. Door die betrokkenheid in het parkgebruik en misschien wel in het parkbestuur te verankeren, kunnen in de toekomst plannen van de gemeente ook niet meer buiten die groep om gemaakt worden. Bedenk een manier waarop minimaal twee gebruikersgroepen sterker bij het park kunnen worden betrokken. Denk daarbij aan de mogelijkheden voor de gebruikers om samen met het park 'geschiedenis op te doen'.

(De deelnemers moesten kaartjes trekken waarop de volgende groepen vermeld stonden: kinderen (ook scholen), jongeren (ook scouting), sporters (teams en individueel), honden en hun begeleiders, ouderen, picknickers, wandelaars en verdere gebruikers)

5 Stel dat Apeldoorn zich wil profileren als groene gemeente en daarvoor jaarlijks een park extra wil belonen. Het Mheenpark is in de race voor deze beloning, maar moet daarvoor eerst laten zien wat voor park het is. Op welke manier moet het Mheenpark gepresenteerd en gepromoot worden? Welke bestaande kwaliteiten spelen hierin een hoofdrol zijn er nieuwe kwaliteiten te bedenken die het Mheenpark definitief op de kaart gaan zetten.

6 Het gebied van het Circulusterrein tot en met het Kruispunt maakt deel uit van het open planproces voor het Mheenpark. Hier kunnen openbare functies worden verbeterd zoals sportvoorzieningen of horeca, maar zouden ook groenvoorzieningen of woningbouw kunnen worden gerealiseerd. Doe een voorstel hoe dit gebied opnieuw kan worden ingericht.

7 Het drukke autoverkeer op met name de Laan van Zevenhuizen, de Mheenlaan en de Pinksterbloem is een barrière voor een toegankelijk park. Bedenk voor deze barrières slimme overgangen waardoor de verbindingen tussen de verschillende onderdelen van het park versterkt worden.

Fenomenen

a Maak bij het vervullen van uw opdracht gebruik van de mogelijkheden van het schone kwelwater dat na afkoppeling van de riooloverstort door het park gaat stromen.

b Denk bij het vervullen van uw opdracht aan minimaal twee gebruikersgroepen en zorg dat er geen conflicten ontstaan tussen deze twee groepen. (De deelnemers moesten kaartjes trekken waarop de volgende groepen vermeld stonden: kinderen (ook scholen), jongeren (ook scouting), sporters (teams en individueel), honden en hun begeleiders, ouderen, picknickers, wandelaars en verdere gebruikers)

c Vervul uw opdracht vanuit het oogpunt van optimale veiligheid. Houd daarbij rekening met het feit dat veiligheid voor een groot deel een 'gevoel' is, maar pas op voor schijnveiligheid.

d Probeer met het vervullen van uw opdracht de toekomst van het park te garanderen. Bijvoorbeeld door het uitzetten van bijzondere dieren, het laten plaatsvinden van bijzondere gebeurtenissen, het oprichten van bijzondere monumenten of het planten van bijzondere planten die het park een geheel andere status bij de bestuurders gaan geven.

e Het gaat economisch slechter met Nederland en ook de gemeente Apeldoorn moet bezuinigen. De gemeente wil uw plan uitvoeren op een voorwaarde: het moet ook zichzelf voor een deel kunnen financieren. Maak uw plan dus zo dat het minder kost of dat er aan verdiend kan worden.

f Verwerk in uw opdracht een persoonlijke ervaring in het park. Misschien van uzelf of iemand anders, maar in ieder geval een ervaring die voor veel parkgebruikers herkenbaar zal zijn.

g Mheenparketiquette. Vertrouwen is goed, controle is beter, luidt een oud gezegde. Denk bij uw opdracht aan hoe u uw voorstel wil handhaven. Denk aan regels, controleurs, borden, logo's, maar denk vooral ook aan de mogelijkheid om door middel van ontwerp en beplanting een bepaald soort gebruik te veroorzaken of juist te voorkomen.

11 Spel The making of

wijkgerichte uitwerking van de Strategische visie Apeldoorn 2020 en van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2020. Het WOP is gebaseerd op een uitgebreide inventarisatie en wijkanalyse. In de projectgroep, de klankbordgroepen en tijdens bewonersavonden in de voorbereidingsfase van het WOP, kwam ook een aantal bewonerswensen naar voren met betrekking tot het Mheenpark, dat in de plannen in eerste instantie geen accent heeft.

Bewoners zien graag dat de gebruiksmogelijkheden van het Mheenpark vergroot worden en willen de beleefingswaarde ervan versterken, door onder meer de groen- en waterstructuur te verbeteren en recreatieve voorzieningen toe te voegen. Zo komt het Mheenpark ook op de agenda van het WOP terecht en wordt stapsgewijs ook een visie op het Mheenpark uitgewerkt.

Inspraakronde

Naar aanleiding van het Ontwerp Wijkontwikkelingsplan houdt de gemeente in oktober en november 2001 een inspraakronde. In vier weken tijd komen veel reacties binnen, die veelal betrekking op de mogelijkheid van bebouwing in het Mheenpark. Dat stuit op – veelal flinke – bezwaren.

In eerdere contacten met bewoners, onder meer tijdens wijkinformatiebijeenkomsten en in de klankbordgroepen, probeert de gemeente steeds 'open' tekst en uitleg te geven over haar planvorming. Om in gesprek te kunnen gaan over concrete ideeën, komt de gemeente met een schetsplan waarin 'structureerende bebouwing' niet wordt uitgesloten. Niet dat zij veel zou willen bouwen in het park. De gemeente probeert juist de wens

tot versterking van het park te honoreren. Maar het park kan naar haar idee wel meer structuur gebruiken en ook voor het vergroten van de veiligheid zou bebouwing functioneel kunnen zijn. In de eerste plannen is dan ook sprake van nieuwe 'structureerende' randbebouwing' op enkele plekken aan de westzijde en bebouwing van het huidige Circulusterrein. Verschillende bewonersgroepen discussiëren vanaf het begin mee over deze eerste ideeën.

Tijdens een grootschalige voorlichtingsbijeenkomst voor wijkbewoners in het Ericacollege, blijkt dat het merendeel van de aanwezigen bouwen in het park géén goed idee vindt. De gemoeieren lopen na deze bijeenkomst hoog op: een groots opgezette handtekeningactie is bijvoorbeeld één van de protestacties tegen de voorlopige eerste plannen van de gemeente. Wat de gemeente als een discussiestuk bedoelt te presenteren om open te praten over de toekomst van het Mheenpark, wordt door bewoners als hét plan van de gemeente opgevat. En waar de gemeente vindt dat open over de toekomst van het Mheenpark gepraat moet kunnen worden, waarbij ook het onderwerp structureerende bebouwing ter sprake mag komen, vinden veel bewoners dat er per definitie niet gebouwd mag worden in het Mheenpark.

Ook uit de inspraakreacties op het Ontwerp Wijkontwikkelingsplan constateert de gemeente dat er maar beperkt vertrouwen is ten aanzien van de toekomst van het Mheenpark. Veel insprekers gaan uit van een scenario waarin het park tot een groenstrook wordt gereduceerd. Terwijl de doelstelling van het WOP juist is de kwali-

teit van het Mheenpark als onderdeel van de Groene As te versterken en via een open planproces mét bewoners en gebruikers van het park, tot verdere invulling van het plan te komen. Apeldoorn heeft sinds 2000 immers een uitgesproken groenambitie, de zogenaamde 'Groene Mal-gedachte', waarin het Mheenpark een belangrijke rol vervult.

Tegen bebouwing

De angst van bewoners zit 'm voornamelijk in het feit dat zij het park qua opzet en omvang willen houden zoals het is. Zij zijn tegen bebouwing. Het gevoel bestaat dat ook bebouwing in slechts een deel van het park, het begin van het einde is en er uiteindelijk geen park meer over zal zijn. Met woningen komen ook wegen, parkeerplaatsen, noem maar op. In de ogen van bewoners heeft de gemeente de afgelopen jaren met tussenpozen steeds geprobeerd 'iets van het park af te knabbelen'. Bovendien weet een aantal 'oudgedienden' uit actiegroe-

pen en bewonersgroepen zich te herinneren dat de gemeente jaren geleden toezegde dat er niet méér in het park bebouwd zou worden, toen zij een klein stuk van het park bestemde voor de bouw van onder meer een school. Bij wie zich die 'belofte' kan herinneren, ligt het dan ook gevoelig dat de gemeente bebouwing van een deel van het Mheen-park op voorhand niet uitsloot.

Veel bewoners hebben verder het gevoel dat de gemeente in alle voorgaande jaren niet altijd 'open kaart' speelde bij voorlichtings- en bewonersbijeenkomsten. Toen bebouwing in het Mheenpark niet uitgesloten werd in het WOP, sprong een aantal bewoners van Zevenhuizen op de barricaden. De actiegroep Behoud Mheenpark werd opgericht, er werden tweeduizend handtekeningen ingezameld en de gemeente ontving enkele honderden protestbrieven die veelal het Mheenpark tot onderwerp hadden.

Open planproces

Burgemeester en wethouders adviseerden de gemeenteraad op basis van alle reacties tijdens de bijeenkomsten en de reacties op het Ontwerp Wijkontwikkelingsplan, om pas op een later moment in overleg met de buurt de uitwerking van een plan voor het Mheenpark op te pakken. Het klimaat – het vertrouwen in de doelstellingen van de gemeente en in de open werkwijze ontbreekt – lijkt hiervoor nu niet gunstig. In januari 2002 stelt de gemeenteraad van Apeldoorn het WOP vast en besluit tóch tot een open planproces op korte termijn. Daarbij vraagt zij plannemakers van de gemeente én bewoners om opnieuw met een open blik naar de toekomst van het Mheenpark te kijken. De raad beslist dat de WOP-ambities met zo min mogelijk voorwaarden en oplossingen vooraf moeten worden ingevuld, samen met bewoners, gebruikers van het park en belangengroepen en onder regie van een externe adviseur. In maart 2003 start de eerste fase van het open planproces.

12 Sessie 1 natuur, ecologie en water

Sessieverlagen

Tijdens drie sessies spraken bewoners en deskundigen in een klein verband over het Mheenpark. Besproken zijn thema's als natuur, ecologie en water, veiligheid en gebruik, regels en evenementen. Aan deze sessies waren publieksavonden gekoppeld, waarin deskundigen presentaties gaven en bewoners konden reageren en vragen stellen.

Sessie 1

Natuur, ecologie en water

31 maart 2003

Deelnemers

Wouter Dijkhuizen
actiegroep Behoud Mheenpark

Sievert Glazenburg
senior groenbeheerder, gemeente Apeldoorn

Nolly Hart
IVN-centrum voor milieueducatie

Jandirk Hoekstra
landschapsarchitect, H+N+S Landschapsarchitecten

Arjan van der Hout
landschapsarchitect, vm. gemeente Apeldoorn

Anton Koot
Waterschap Veluwe

Connie Witteveen
werkgroep Maak Mheenpark Mooi

Moderator

Hans Venhuizen
conceptmanager *The making of*

Presentaties

Landschapsarchitect Seline Geijskes van de gemeente Apeldoorn presenteerde het waterplan dat de gemeente maakte voor het Mheenpark. Dit plan zorgt ervoor dat het water in het park weer schoon wordt, waardoor de biodiversiteit zal toenemen. Landschapsarchitect Nikol Dietz van H+N+S Landschapsarchitecten ontwierp een nieuw 'ecopark' in Enschede. Ook hier waren bewoners nauw betrokken bij de planvorming. Dietz presenteerde de plannen ter inspiratie aan bewoners.

Het Mheenpark is een echt stadspark. Daar waren de bewoners en deskundigen het tijdens de eerste themasessie over natuur, ecologie en water het snel over eens. Het Mheenpark is ontworpen met de gebruiksfunctie als uitgangspunt. De natuur is aangelegd en onderhouden. Tegenwoordig wordt dat precies omgedraaid. Bij parken die nu worden aangelegd staat de natuurlijke ontwikkeling voorop. Er gaan dan ook stemmen op om van het Mheenpark een ecologisch park te maken. Maar juist gezien de gebruiksfunctie, lijkt dat niet verstandig.

Wat betreft die gebruiksfunctie van het Mheenpark: het is vooral een recreatiepark. Denk aan de skatebaan,

de tennisbaan, het basketbalveld en de vele speeltoestellen en wandelpaden. Ook door de week valt het op dat het park goed gebruikt wordt door sporters, kinderen en hondenuitlaters. Ook wordt het park door fietsers gebruikt als alternatieve doorgangsroute. De gebouwen aan de rand van het park zijn volgens sommige deelnemers in 'lelijke jaren zeventig stijl' gebouwd en zijn een 'aanslag' op het park.

Wie door het Mheenpark loopt, ziet dat het redelijk goed is onderhouden. Al geldt dat voor wateronderhoud minder. Oevers zijn vaak ingestort en sommige waterdelen liggen laag waardoor een pad soms meters boven een sloot loopt. Maar: er staan verbeteringen op stapel. De gemeente wil ervoor zorgen dat het water schoon wordt. Op die manier is het water een bepalende factor bij de aanleg en herinrichting van het Mheenpark. Daar profiteert de natuur van, want het komt de aanwezigheid van planten en dieren ten goede.

Een rondgang door het park leert ook dat het zeer divers beplant is. Wel zorgde de flinke snoeibeurt die de gemeente onlangs uitvoerde voor ergernis. Bewoners vonden het jammer dat er veel groen werd weggehaald.

Conclusies sessie 1 op een rij

- Het Mheenpark is een stadspark dat goed gebruikt wordt door verschillende groepen.
- Het park is redelijk goed onderhouden, al zijn er wel 'sleetsse' plekken die aangepakt kunnen worden.
- Het water zou een goed leidend uitgangspunt kunnen zijn bij de herinrichting van het Mheenpark. Als het water schoon wordt, komt dit niet alleen planten en dieren ten goede, maar ook de gebruikers van het park.

Sessie 2 Veiligheid

10 april 2003

Deelnemers

Gerard Blonk
ervaringsdeskundige o.g.v. veiligheid,
actiegroep Behoud Mheenpark

Sievert Glazenburg
senior groenbeheerder, gemeente Apeldoorn

Andries Higler
wijkbewoner

Harmjan Korthals-Altes
veiligheidsdeskundige, Bureau DSP,
werkt ook in opdracht van gemeente Apeldoorn

Sander Korz
omgevingstechnoloog, Arcadis

Janny Oosterwal
actiegroep Behoud Mheenpark

Hans Venhuizen
conceptmanager *The making of*

Moderator

Max Daniel

Presentaties

Veiligheidsdeskundige Harmjan Korthals-Altes van Bureau DSP werkt geregeld voor de gemeente Apeldoorn. Hij verzorgde een presentatie over veiligheid. Omgevingstechnoloog Sander Korz van Arcadis vertelde de gespreksdeelnemers meer over veiligheidsbeleving: bepalend voor je gevoel van veiligheid is de 'bril' waarmee je kijkt.

Is het Mheenpark veilig? Die vraag stond centraal tijdens de tweede themasessie over veiligheid. Het antwoord: ja, het Mheenpark scoort goed als de belangrijkste criteria onder de loep worden genomen, legde Harmjan Korthals-Altes uit. Bepalend voor 'veiligheid' zijn onder meer: de zichtbaarheid in het park, de aantrekkelijkheid van het park, de toegankelijkheid en 'zonering'.

Bij zichtbaarheid gaat het zowel om de zichtlijnen van gebruikers als hun zichtbaarheid voor andere gebruikers. Bepalend hiervoor zijn bijvoorbeeld struiken langs een looppad en bosjes hoger dan twee meter. Overigens maakt verlichting een park níet automatisch veiliger. Soms levert het zelfs schijnveiligheid op, waardoor gebruikers meer risico's nemen omdat zij denken dat het veiliger is. Wat betreft aantrekkelijkheid: hoe meer mensen het park gebruiken, hoe levendiger en hoe veiliger het is. En de toegankelijkheid gaat vooral over veilige toegangswegen en oriëntatiepunten in het park, zodat je altijd goed weet waar je in het park bent. 'Zonering' wil zeggen dat het voor veiligheid goed is als de verschillende gebruiksfuncties van een park goed in 'zones' verdeeld zijn. Belangrijk is dat elke plek een duidelijke functie heeft en er geen 'niemandslaan' is waar nauwelijks gebruik van wordt gemaakt.

Korthals-Altes bekeek het Mheenpark op deze criteria. Dankzij de snoeiactie is de zichtbaarheid sterk verbeterd, alleen de hondenuitlaatroute en skatebaan zijn verlicht, de rest van het park niet, dus schijnveiligheid is niet aan de orde en er staat bebouwing langs het park. Allemaal prima. Ook wat betreft zonering scoort het Mheenpark goed. Met de 'technische' veiligheid van onder meer het wegdek van paden en bruggen zit het ook goed.

Iets minder geldt dat voor aantrekkelijkheid en toegankelijkheid. Er zijn weinig duidelijke ingangen naar het park, de drukke Laan van Zevenhuizen moet worden overgestoken en het park kan nog levendiger worden door gebruiksfuncties toe te voegen. De hoge betrokkenheid van bewoners bij het park is in dit opzicht wel heel goed: elkaar in de gaten houden is goed voor de veiligheid.

Het Mheenpark is dus veilig, maar voelen gebruikers zich ook veilig? De meeste omwonenden wel. Een groep ouderen geeft aan graag meer bankjes te willen die bij elkaar staan, zodat de kans dat zij alleen zitten kleiner is. De aanduiding van fiets- en wandelpaden kan duidelijker, zodat verwarrende en onveilige situaties vermeden worden. Een belangrijk punt van aandacht is beheer en toezicht.

Conclusies sessie 2 op een rij

- Het Mheenpark is veilig: dat moet zo blijven
- De meeste gebruikers voelen zich ook veilig
- Beheer en toezicht zijn belangrijk voor (het gevoel van) veiligheid
- Betrokkenheid van bewoners is ook goed voor de veiligheid
- De toegankelijkheid van het park kan verbeterd worden

Reacties van het publiek tijdens presentatie

"Wie bepaalt eigenlijk dat iets onveilig is? / Wat een groter probleem is, is de mentaliteit van de mensen zelf: niemand durft meer iets van een ander te zeggen. / Er wordt nu een punt van veiligheid gemaakt, ik wil graag een punt van groenigheid maken: wie echt veilig wil zijn, moet maar thuis blijven. / Het park is sterk verbeterd door de snoei. Het is overzichtelijker geworden, ik voel me er veiliger in. / Er moet meer politiecontrole komen op overtredingen zoals op het voetpad fietsen en honden uitlaten buiten de uitlaatzone. / Waarom zijn de snoeiers niet selectiever te werk gegaan? Er zijn hele mooie, bloeiende planten zomaar weggehaald."

Sessie 3: Gebruik, regels en evenementen

17 april 2003

Deelnemers

dhr. H.R. Barkhof
landschapsarchitect, gepensioneerd
ambtenaar gemeente Apeldoorn

Sievert Glazenburg
senior groenbeheerder, gemeente Apeldoorn

Gert Gubbels
adjunct-directeur school De Boemerang

Jan Lerou
actiegroep Behoud Mheenpark

Koos van Rijn
wijkbewoner

Pamela Rusman
beleidsmedewerker, gemeente Apeldoorn

Wim Timmermans
teamleider Stad-Land, Alterra

Hans Venhuizen
conceptmanager *The Making of*

Marja Vink
werkgroep Maak Mheenpark Mooi

Lejo Webbers
directeur jongerencentrum Don Bosco

Moderator

Max Daniel

Presentaties

Wim Timmermans van Alterra verzorgde een presentatie over parkgebruik. Daarbij spelen drie elementen: ten eerste het fysieke gebruik (fietsen, sporten of wandelen), het figuurlijke gebruik (is het park gezellig en veilig?) en het 'verhaal'. Dit laatste gaat over de herinneringen en verhalen die gebruikers van het park hebben opgedaan. Deze persoonlijke beleving bepaalt voor een deel ook de waarde die het park heeft bij de gebruikers. Timmermans riep de aanwezigen op deze verhalen aan de ontwerpers te laten horen, zodat zij er ook rekening mee kunnen houden. Landschapsarchitect Barkhof werkte voor zijn pensionering bij de afdeling Groen van de gemeente Apeldoorn en vertelde de gespreksdeelnemers over de historie van het Mheenpark.

Het Mheenpark biedt voor verschillende groepen volop mogelijkheden om te gebruiken. Denk aan kinderen, skaters, sporters, wandelaars, fietsers, scholieren, hondenbezitters en allochtone gezinnen.

De infrastructuur van het park is ook goed gericht op dit actieve gebruik van het park: de paden en zones in het park zijn goed aangegeven. Wat mist het park nog? De gespreksdeelnemers somden op: een jeu de boulesbaan, een groot dam/schaakbord op de grond, 'kijkgroen', meer diversiteit (voor biologielessen), een afgesloten deel om een écht parkgevoel te krijgen, een tennismuur en meer variatie in speeltoestellen.

Naast het 'dagelijkse' gebruik, wordt het park ook benut voor evenementen als de jaarlijkse 24-uursloop. Omwonenden vinden evenementen prima, als ze maar geen schade aanbrengen aan de natuur. Voor uitbreiding van het aantal evenementen is weinig draagvlak, denken de gespreksdeelnemers.

Veel gebruikers van een park betekent ook veel verschillende belangen. Dat levert wel eens botsingen op. Onderwerpen van discussie zijn: hondenpoep, hangjongeren en zwerfvuil. Er zijn regels, maar hoe zorg je dat die regels worden nageleefd? Wat in elk geval beter geregeld kan worden: het reilen en zeilen in de hondenuitlaatplaats (de wens: bankjes), het gescheiden houden van routes voor voetgangers, fietsers en skaters en het gebruik van het park voor sporten en voor evenementen. Er is verder wel behoefte aan een 'horeca-achtige' voorziening. Zou het iets zijn om het terras van de sporthal hiervoor te gebruiken?

Een bord met regels lijkt de gespreksdeelnemers geen goed idee. Wel is het goed om bij de ingangen van het park duidelijker te maken dat je nu een park ingaat. Daarmee wijs je parkgebruikers erop dat zij rekening moeten houden met anderen. Elkaar aanspreken op gedrag is ook belangrijk.

Conclusies sessie 3 op een rij

- Het Mheenpark kent een variëteit aan gebruikers en is daar ook goed op ingericht.
- Er kan nog een aantal voorzieningen worden toegevoegd.
- Bewoners vinden het prima als er evenementen plaatsvinden in het Mheenpark, als de natuur maar geen schade ondervindt. Wel is het Mheenpark als wijkpark niet geschikt voor grootstedelijke activiteiten.
- Gebruikers van het park kunnen elkaar goed aanspreken op gedrag als regels worden overtreden.
- Het reilen en zeilen bij de hondenuitlaatzone, het gescheiden houden van voetgangers- en fiets- en skate-routes, het organiseren van evenementen en het parkgebruik als sportvoorzieningen moeten beter geregeld worden.
- Bij de toegangen mag duidelijker worden aangegeven dat je een park binnenkomt en dat daar bepaalde regels gelden.
- Er is behoefte aan een horeca-achtige voorziening.

Reacties van het publiek tijdens presentatie

Jongeren: "Het park is gezelliger om te staan dan het winkelcentrum en we gaan naar het park om een eigen plek te hebben. We zouden wel graag een bankje en een afdakje hebben."
Jongerenwerker: "Jongeren hebben

ook recht op het park. Je zou ze een hangplek moeten geven, waar je ze zelf verantwoordelijk voor maakt, bij voorkeur in de buurt van de boerderij of het skateveld. Je moet jongeren geen regels opleggen, maar samen met hen afspraken maken. Er zou ook best eens een muziek-evenement voor jongeren georganiseerd kunnen worden."

Andere bewoners: "Het park moet nog generaties mee, daarom mag er niet gebouwd worden. / Misschien kan er een parkconciërge aangesteld worden om toezicht te houden. / Het park mist een multifunctioneel sportveld, met bijvoorbeeld volleybalnetpalen en een verspringbak. Jongeren die prullenbakken in de fik steken of bierflesjes kapot gooien moeten we zelf aanspreken op hun gedrag. / Voor ouderen zou er misschien een overdekte zitplaats gemaakt kunnen worden."

Beheerder van sporthal: "We bekijken momenteel de opties om het terras open te stellen. Er moeten dan wel ook aanpassingen aan de sporthal plaatsvinden."

Fase 2

Conceptontwikkeling mei juni 2003

Het spel The making of Mheenpark is met vijftig bewoners in vijf rondes en één finale gespeeld. Eén ronde werd met scholieren van elf tot dertien jaar gespeeld. Per ronde maakten tien deelnemers, in teams van twee, voorstellen voor het park.¹¹ Daarvoor waren niet hun eigen ideeën uitgangspunt (die hadden ze immers in de enquête of tijdens een publieksavond kunnen uiten), maar de specifieke combinatie van een opdracht en een fenomeen.

Het was de taak van de spelers om voor drie combinaties van opdrachten en fenomenen een voorstel te maken. Na het presenteren van alle voorstellen kozen de teams hun favoriete voorstel, waarmee ze de tweede ronde ingingen. In die ronde moesten de spelers bezwaren indienen tegen elkaars voorstellen. Vervolgens moesten de teams hun voorstellen naar aanleiding van de bezwaren tegenover elkaar verdedigen. Wanneer bemiddeling van de gespreksleider, niet leidde tot overeenstemming, dan woog de rechter de argumenten en tegenargumenten. Als een team de bezwaren in de ogen van de rechter had weerlegd, kon het naar het volgende speelveld.

Voor elke beurt dobbelde elk team om 'lobby's', het betaalmiddel in het spel.¹⁶ Deze lobby's konden door het verdedigende team worden gebruikt om bezwaren weg te kopen als de rechter het aanvallende team in het gelijk stelde. De teams konden hun voorstel in de loop van het spel aan scherpen en aanpassen. Het team dat als eerste het centrale speelveld bereikte en daarmee alle bezwaren had overwonnen, was de winnaar. Het winnende plan was overigens niet persé het beste, maar doorgaans het plan waar de minste weerstand tegen bestond. Niet alleen de winnende voorstellen, maar alle voorstellen waarmee gespeeld werd, zijn in beeld gebracht en opgeschreven.³⁸ In een openbare finaleronde speelden alle winnaars nog eenmaal tegen elkaar.

Voor de finale tussen de vijf winnende teams werden alle bewoners van Zevenhuizen uitgenodigd. Voorafgaand aan die finale presenteerde Bureau Venhuizen de resultaten van de inventarisatiefase en spelrondes. Een forum van deskundigen, die eerder bij sessies aanwezig waren, reageerde op de uitkomsten. Een aantal reacties:

Over het ontwerpen van een park

Nikol Dietz (landschapsarchitect, H+N+S Landschapsarchitecten): "Bij het ontwerpen van een park is het belangrijk om het gebruik ervan in de

gaten te houden en om te zien of dat wat je ontwerpt, ook werkt. Daarnaast is het van belang om flexibiliteit in je ontwerp in te bouwen, zodat er nog eens wat kan worden veranderd.”

Over controle en beheer

Harmjan Korthals-Altes (veiligheidsdeskundige, Bureau DSP): “Je moet geen bord vol regels neerzetten, maar een bord met de drie belangrijkste regels.”

Over draagkracht van het park

Sievert Glazenburg (senior groenbeheerder, gemeente Apeldoorn): “Het park kan heel wat hebben, dat is weer gebleken tijdens de 24-uursloop. Het is dus eerder de vraag wat de draagkracht is van de bewoners.”

Over alcoholgebruik in het park

Wim Timmermans (teamleider onderzoek groen en de stad, Alterra): “Het gaat een beetje ver om een horecagelegenheid in het park te vergelijken met de café’s op de Markt in het centrum. Niet alle café’s hoeven immers hetzelfde te zijn.”

De finalisten konden ook om advies vragen bij de deskundigen. Het winnende team van twee scholieren kreeg een beker uit handen van wethouder E. Gutteling. De scholieren wonnen met hun plan voor een survivalbaan voor oudere kinderen door en over het water.

Resultaat van fase 2: Ontwerpopdracht

De resultaten uit de eerste en tweede fase waren bepalend voor de uiteindelijke ontwerpopdracht aan het gemeentelijk ontwerpteam. Deze opdracht is in overleg met De Wijk vastgesteld. De opdracht was bindend. Als ontwerpers van de opdracht afweken, moesten ze daar een geldige reden voor aandragen.

De ontwerpopdracht voor het Mheenpark weerspiegelde enerzijds de wens van veel bewoners om het park zo min mogelijk te veranderen. Anderzijds stuurde deze de ontwerpers aan om het park op bepaalde onderdelen te verbeteren. Naast het versterken van de groenstructuur, het gebruiken van de mogelijkheden die het schone water biedt na afkoppeling van de overstort en meer voorzieningen voor bepaalde gebruikersgroepen, werden ook de omgeving van de Mheenhal, de Pinksterbloem en de oversteek over de Laan van Zevenhuizen meegenomen in de opdracht. Daarmee werd in de opdracht duidelijk aangestuurd op het leggen van verbindingen met gemeentelijk projecten rondom het Mheenpark, zoals de verbetering van de Ring en de aanleg van 30 km-gebieden.

Spelverslagen

Spelrondes The Making of Mheenpark

Vijftig bewoners, onder wie tien leerlingen, speelden mee in een van de vijf spelrondes van *The making of Mheenpark*. Sommige spelers zaten in het begin een tikje onwennig achter hun speeltafel. Andere keken vol zelfvertrouwen de zaal in: dit varkentje gingen zij wel eens even wassen! Soms ging het er fel aan toe, soms verliep een avond juist heel gemoedelijk. Een aantal teams kwam met innovatieve ideeën, andere teams onderstreepten juist dat het Mheenpark vooral moet blijven zoals het is. Wat er ook voor plannen op tafel kwamen: tweeënhalf uur bleek stevast te kort om alle argumenten voor en tegen af te wegen. Het werden dus allemaal la-tertjes... Met na de finaleronde uiteindelijk een jeugdig team als winnaar.

Ronde 1 Hup, horeca en hertenkamp

12 mei 2003, 't Kruispunt

Tijdens zijn introductie van de allereerste spelronde van *The making of Mheenpark*, blikt spelleider Max Daniel kort terug op de publieksavonden over de toekomst van het Mheenpark. Daar stelde menig bewoner zich nogal behoudend op en heerste zo nu en dan een sfeer van: ‘blijf nu maar gewoon van het park af, dan kan er ook niets verkeers mee gebeuren’. “En dat is nu vanavond niet de bedoeling”, onderstreepte Daniel. “Dit spel is een ideeënmachine, die vraagt om een vrije manier van denken. In principe kan en mag alles. U bedenkt het maar! Alle plannen worden meegenomen in de uiteindelijke ontwerpopdracht.”

Nadat de opdrachten en fenomenen zijn uitgedeeld, gaan de vijf teams enthousiast aan de slag om plannen te verzinnen. De meeste teams lukt het om er twee uit te werken. Veel onderling overleg, want niet alle teamleden kennen elkaar. Dus is het soms even aftasten waar elkaars wensen liggen.

De spelers in het gele team zijn het snel eens.¹³ Zij hebben als opdracht om een blijvende recreatievoorziening te verzinnen voor het park, waarbij zij rekening moeten houden met de gebruikersgroepen: honden en hun begeleiders en kinderen. En die moeten elkaar dan liever niet in de haren vliegen. Het resultaat na enig denkwerk: een afgesloten honden uitlaatplaats (ook wel hup) waarin kinderen kunnen leren omgaan met honden. Kinderen kunnen er ook behendigheidsstrainingen volgen met

hun hond. Een jaarlijkse wedstrijd behoort tot de mogelijkheden en zo'n hup kweekt tolerantie en begrip bij niet-hondenbezitters, brengt het gele team overtuigend naar voren.

13 Team geel 2B

Ja maar, brengen de andere teams als bezwaar naar voren, er is al zoveel aandacht voor honden in het Mheenpark. Er zijn al hondentrainingsvelden. En is niet iedere hondenbezitter verantwoordelijk voor zijn eigen hond? En zijn ouders niet verantwoordelijk voor hun kinderen? Moet daar nu iets speciaals voor georganiseerd worden? Ja, vindt Geel, want met die trainingen kun je juist laten zien waar verantwoordelijkheden liggen en wat je wel en niet kunt doen bij honden. Nadat Geel ook heeft uitgelegd gebruik te willen maken van bestaande hups, en dat het jaarlijkse evenement alleen voor de kinderen in Zevenhuizen is bedoeld, is de lucht geklaard.

Wel of geen alcohol?

Het blauwe team moet iets bedenken voor het Circulusterrein, dat deel uitmaakt van het open planproces.¹⁴ Vooral wandelaars en sporters moeten er iets aan hebben. Wat er ook komt, géén woningbouw, is het statement van het blauwe team. Sportvoorzieningen zijn er ook voldoende in het Mheenpark, dus denkt Blauw aan een theepaviljoen met buitenteras. Maar dat is niet alles. Er komen een hertenkamp, een vogelvolière en fruitbomen. Skelters en bootjes gaan in de verhuur en een podium zou ook leuk zijn. Kunstenaars kunnen workshops organiseren en de sporters komen aan hun trekken door de jaarlijkse sportevenementen.

14 Team blauw 6B

Een véél te groot plan voor het Circulusterrein, vinden de andere spelers. Bovendien: een podium? Dat wordt gegarandeerd een hangplek. En het is toch zielig als dieren opgesloten zitten in zo'n parkje? Blauw doet z'n best om de bezwaren te weerleggen, maar overtuigt de tegenstanders niet. En gaat dus naar de rechter, die de bezwaren op één na intrekt.

Ook Groen voelt iets voor een hertenkamp, blijkt uit het plan dat het team verzond om kinderen en sporters meer bij het Mheenpark te betrekken en tegelijkertijd de toekomst van het park te garanderen.¹⁵ Er moeten meer leer-, speel- en sportmogelijkheden gemaakt worden, vindt Groen, zoals onder meer een survivalbaan en een trimbaan. Leuk voor scholen en sporters, maar eigenlijk voor alle gebruikers van het park.

15 Team groen 4D

Het oranje team mag ook iets bedenken voor het Circulusterrein en moet als extra opdracht zorgen dat dit zelfvoorzienend is.¹⁶ Oranje komt uit op een horecagelegenheid, maar in tegenstelling tot Blauw, tapt Oranje er graag een biertje. Dat roept de nodige weerstand op. Geen goed idee om tot 's avonds laat open te blijven, vindt het merendeel van de tegenspelers. Helemáál niet als er alcohol wordt geschonken. Dat wordt overlast in het park.

16 Team oranje 6E

Oranje ziet het niet zo somber in en denkt juist dat de avondopenstelling extra sociale controle met zich meebrengt. De rechter is het met het team eens en na wat heen en weer discussieer worden alle bezwaren uiteindelijk weggenomen.

Rood moet de toegang tot het park duidelijker maken en heeft als fenomeen rekening te houden met etiquette.¹⁷ Het plan: aantrekkelijke plattegronden bij de ingangen met routes en activiteiten erop. Verder wil Rood natuurlijke barrières plaatsen in het park, zodat scooters bijvoorbeeld niet meer op de wandelpaden kunnen

17 Team rood 3G

komen, maar je er al wandelend prima langs kunt. Daar kun je het eigenlijk niet niet mee eens zijn, vinden de medespelers.

Hup wint

De spelers worden gaandeweg de avond steeds creatiever in hun argumentatie om hun ideeën te ‘verkopen’. Plannen worden à la minute bijgesteld. Na een bezwaar tegen de voorgestelde locatie voor de horecagelegenheid van Oranje, reageert één van de spelers: “Als er maar ‘iets’ van horeca komt in het park, die mag voor mijn part rijdend zijn.”

Tegen het hertenkamp – tweemaal als idee geopperd – komt ook enig bezwaar. Het mogen ook wel konijnen zijn, zegt het groene team inventief, het gaat erom dat dieren bezoekers trekken naar het park. “Ik ben tegen een hertenkamp én een konijnenberg, want in de buurt is al een dierenkamp. Dan hoeven we in het Mheenpark toch niet nóg eens een keer?”, weerlegt een tegenspeler.

Aan het eind van de eerste spelronde blijkt Geel goed gedebatteerd te hebben en krijgt de hup de minste bezwaren van de andere spelers. Geel wint de eerste spelronde, tot grote hilariteit van de speelsters zelf.

Spelers

Hans Daub en Karel Zondervan (rood), Jannie Bozon en Gerard Jager (groen), Jan van Eeuwijk en Ferdinand Wiese (oranje), Mieke Engels en Rieks van der Veer (blauw), Astrid van Eeuwijk en Marja Vink (geel). (Marja Vink en Hans Daub, beide lid van De Wijk, vielen in omdat twee spelers niet aanwezig konden zijn.

Ronde 2 Spannend of suf?

13 mei 2003, 't Zevenhuis

De spelers in de tweede ronde namen de discussies over de verschillende plannen heel serieus en lieten zich ook geregeld door elkaars argumenten overtuigen. “Het is wel een vreemde avond”, constateerde spelleider Max Daniel halverwege de avond dan ook ietwat teleurgesteld. Niettemin kwam een aantal nieuwe ideeën op tafel, van een intercultureel muziekfeest, voetgangersbruggen en een atelierroute tot: terug naar de natuur.

Rood is het eerste aan zet.¹⁸ Het team maakt een voorstel voor verdere natuurontwikkeling in het park, met gebruiksgroen, en hield daarbij rekening met het schone kwelwater dat na afkoppeling van de overstort van het riool door het park stroomt. “We willen het park laten zoals 't is”, verwoordt een speelster, “het moet niet helemaal op de schop.” Omdat het dan moet ‘vanwege de opdracht’ mag

er van Rood wel een soort sprenge gemaakt worden van het kwelwater, met leuke beplanting erbij. Uiteindelijk speelt rood het spel met een ander plan, juist omdat “de toekomst van het park al gegarandeerd is omdat het zo’n fantastisch park is”. Dus moet de toegang tot het park veiliger en toegankelijker door meer verkeerslichten en een voetgangersbrug. In het park mag dan desnoods nog een educatieve heemtuin komen van Rood.

18 Team rood 7D

Geel bedacht conform de opdracht een plan om de toegangen tot het park duidelijker te maken, waarbij het rekening hield met ‘veiligheid’.¹⁹ Door drie toegangen te maken met parkeergelegenheid en informatieborden wordt het duidelijker dat je een park betreedt, denkt Geel. De randen kunnen groener – meer bebossing – en meer verlichting draagt misschien bij tot veiligheid. Een parkwachter doet dat nog meer, dus die moet er zéker komen.

19 Team geel 3C

Van team Blauw mag het allemaal wat spannender.²⁰ Zij bedenken een zelfvoorzienend terugkerend dagevenement dat het Mheenpark op de kaart zet. Dat wordt als het aan Blauw ligt een intercultureel festival waar allerlei culturen elkaar kunnen ontmoeten. Om het te bekostigen worden overdag een kledingmarkt en een sponsorloop gehouden en ook horecavoorzieningen leveren geld op.

20 Team blauw 4D

Groener

Ook Groen had als een van zijn plannen een intercultureel parkpopfesti-

val bedacht, maar kiest er uiteindelijk voor om met een ander plan te spelen.²¹ Om het Mheenpark op de kaart te zetten, moet het park meer park worden, met meer zitplaatsen en minder gecultiveerd. Groen wenst meer ‘vrije’ natuur. Speciaal voor wandelaars moeten fiets- en wandelpaden wel beter onderscheiden worden. Er komen speciale hondenuitlaatplaatsen, zodat wandelaars en honden en hun begeleiders elkaar niet in de weg lopen. Er komt als het aan Groen ligt meer controle op ‘hondenuitlaters’ en sowieso mag er meer toezicht zijn op de naleving van regels. Scheurende brommers zijn bijvoorbeeld uit den boze.

21 Team groen 5B

Het oranje team kreeg als opdracht de natuur in het park verder te ontwikkelen, mede met gebruiksgroen, en daarbij moet er ook nog geld in het laatje komen om dat te betalen.²² Het lijkt Oranje leuk om een deel van het park te verdelen in kavels en zo een ateliertuin te maken. Hoveniers, kwekers en kunstenaars kunnen een kavel ‘adopteren’ om zo hun producten of kunst te tonen voor de gebruikers van het park. Die kunnen via een wandelroute door de ateliertuin lopen. De kwekers en kunstenaars zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van hun kavels, wat ook weer scheelt in de kosten voor de gemeente.

22 Team oranje 1E

Mobiel buurtpreventieteam

Als de teams hun voorstellen hebben gepresenteerd, worden de bezwaren uitgedeeld. Rood en Oranje krijgen de meeste pionnen op hun spelborden, Blauw de minste. Als er gedobbeld is en de lobby's uitgedeeld, kunnen de discussies beginnen.

De atelierroute moet “zeker geen Floriade worden”, het is te commercieel, het park dreigt te verkavelen en kunstwerken zijn vandalismegevoelig: dat zijn de voornaamste bezwaren tegen Oranje. Dapper gaat het team in de verdediging en krijgt daarbij vaak steun van de rechter.

Het plan van Rood krijgt bezwaren omdat een educatieve tuin te weinig is om het park écht status te geven, wat toch de opdracht was. Waarom de tuin bovendien apart maken, dat kun je toch in het park integreren door hier en daar nieuwe planten en struiken te planten? Rood vindt dat geen punt en zo wordt één bezwaar ingetrokken. Al wordt er stevig gedebatteerd, geregeld laten de teams zich ook door elkaar overtuigen. Maar soms ook niet... En dan komt de rechter in beeld.

Zo wordt Geel geconfronteerd met het verwijt dat één toezichthouder toch nooit genoeg is om parkbezoekers de normen en waarden te laten naleven. Geel weerlegt het argument door te zeggen dat er naar zijn mening bij nader inzien een mobiel buurtpreventieteam moet komen met een coördinator om de veiligheid en leefbaarheid te handhaven. De rechter is overtuigd – plannen bijstellen tijdens het spel mag - en het bezwaar kan weg.

Blauw heeft een heel ander bezwaar: Groen heeft een saai plan gemaakt. Het park nog groener, daar zet je het Mheenpark toch niet mee op de kaart? “Het bruist niet, zo wordt het park een suf zootje met een bromsnor”, verwoordt het blauwe team zijn bezwaar krachtig. Maar ‘suf’, dat’s een subjectief argument, vindt de rechter. En dus wordt het bezwaar niet gehonoreerd. Bovendien vindt Groen dat het park nu al geweldig bruist met sporters, muzikanten, kinderen, en maar op. Daar hoeft niets meer bij. Op veiligheidsgebied moet er wél wat gebeuren.

Groen argumenteert zich uiteindelijk naar de middenstip en wint de tweede ronde met zijn plan van het Mheenpark het ‘groenste’ park van Apeldoorn te maken. De spelers zijn er zelf een beetje beduusd van. Eigenlijk vinden zij het voorstel van het blauwe team – het interculturele muziekfestival – leuker dan hun eigen plan. Dat was oorspronkelijk immers ook één van hun eigen ideeën. “Het is niet zo dat een intercultureel festival nu niet meer mag”, zegt een van de winnaressen, “dat lijkt ons eigenlijk juist heel leuk!”

Spelers

Spelers: Marjoke van de Stelt en Heleen Strijdhorst (rood), Hetty Velthuis en Thea Gottmer (groen), Mark Beekman en Gert Sangers (oranje), Annelies Nieuwenkamp en Jopie van de Flier (blauw), Freddy Kootstra en Jolande Kempe (geel).

Ronde 3 Scherp argumenteren loont

14 mei 2003, 't Zevenhuis

De leeftijd van de spelers die zich voor de derde ronde naar 't Zevenhuis begaven, varieerde van dertien tot over de pensioengerechtigde leeftijd. Dat leverde gevarieerde plannen op voor jong en oud, met als winnend initiatief een terugkerend muziek-evenement.

Ja, Bart van dertien weet wel dat er ook een spelronde voor kinderen georganiseerd wordt, maar het lijkt hem leuk om nú mee te doen. Later op de avond blijkt dat hij prima zijn woordje kan doen en niet voor de volwassenen onderdoet. “Ik vind het gewoon interessant om hier mee te discussiëren”, zegt hij tijdens het introductieronde tegen spelleider Max Daniel. “Als er maar geen huizen komen”, vindt Bart, “dan mag het Mheenpark voor de rest gewoon een park blijven.” Met een grote skatebaan? “Ja graag!”

23 Team rood 5D

Parkpromotie?

Bart en zijn medespeler vormen team Rood.²³ Zij bedenken een plan om het Mheenpark te promoten, waarbij zij specifiek rekening moeten houden met honden en hun begeleiders en picknickers. Het idee: informatieborden plaatsen bij de bomen in het park, waarop je van alles over de bomen kunt lezen. Verder worden educatieve speurroutes en wandelroutes uitgezet voor scholen en bezoekers van Apeldoorn, die via de VVV op het park worden gewezen. De andere teams vragen zich de volgende rondes af of dit plan wel voldoende in zich heeft om het park wérkelijk te promoten. Omgekeerd, weet Rood ook de nodige bezwaren te verzinnen tegen de andere voorstellen.

Zo bedenkt Groen een windwaterlucht-evenement, waar van alles te doen en te zien is: vliegeren, radiografisch bestuurbare vliegtuigjes, ballonvaart, vissen, parachutespringen.²⁴ ‘Ervaringsdeskundige’ Bart weet toevallig dat je met frequenties in de knoop komt als je met meer dan 25 mensen vliegtuigjes en bootjes radiografisch gaat besturen. Groen weerlegt het argument: een vakkundig organisatiecomité gaat toezicht houden op de zendvergunning.

Bij een ander bezwaar moet de rechter eraan te pas komen. Het door

Algemene overwegingen bij ontwerp-opdracht

1 *Het park vormt een onmisbaar onderdeel van de wijk en moet dat ook in de toekomst blijven. Met het oog op het functioneren van het park in de toekomst zijn er verbeteringen nodig voor wat betreft inrichting en gebruiksmogelijkheden.*

2 *De toekomst van het park is gerelateerd aan de toekomst van de wijk. Dat houdt in dat plekken zo ingericht zouden moeten worden dat alle gebruikers (jong en oud, met en zonder hond, sporters en wandelaars, allochtoon en autochtoon) ze aantrekkelijk vinden en blijven vinden om op hun manier te recreëren. Daarvoor moet een inrichtingsconcept gehanteerd worden, dat bij veranderend gebruik gemakkelijk aangepast kan worden.*

3 *Het park wordt niet als onveilig ervaren. Extra maatregelen vanuit dat oogpunt moeten daarom kritisch overwogen worden.*

4 *Niet-parkgerelateerde bebouwing in het park is voor bewoners geen optie. Dat bleek uit eerdere enquêtes en is ook bij de Bureau Venhuizen-enquête bevestigd. De bestemming van de totale oppervlakte van de parkdelen aan beide kanten van de Pinksterbloem en aan de noordkant van de Laan van Zevenhuizen dient definitief groen te blijven voor recreatie en natuur.*

5 *Bewoners hebben eerder aangegeven dat het Circulusterrein de enige plek is waar zij - als er gebouwd moet worden - bebouwing zouden toestaan. Uit het open planproces zijn enkele plannen voortgekomen voor het terrein, die betroffen ofwel het groen maken en betrekken bij het park, ofwel een gebouw met een openbare functie als atelierruimte, muziekstudio's of theater; woningbouw is niet genoemd. De gevolgen van het nietsdoen (groen maken) voor het Circulusterrein moeten onderzocht te worden.*

6 *De nieuwe inrichting van het park dient vergezeld te gaan van een onderhouds- en beheersplan dat verankerd is in de gemeentelijke organisatie.*

7 *Dit punt valt buiten de opdracht en is meer een advies aan bewoners en gemeente. Gezien de aanleiding voor het open planproces (plannen van de gemeente waar bewoners het niet mee eens waren) en de vele ideeën voor evenementen, zou een zo divers mogelijk samengestelde beheerscommissie opgericht kunnen worden, die enerzijds overlegt met de gemeente over beheerszaken en aanpassingen aan het park en anderzijds festiviteiten en evenementen kan (laten) organiseren. Die beheerscommissie zou duidelijk omschreven moeten zijn en formeel vastgelegd*

in een stichting. De gemeente dient zo'n beheerscommissie dan ook te erkennen als gesprekspartner op planvormingsniveau en als autoriteit met betrekking tot het beheer van het Mheenpark.

Onderdelen van de herinrichting

De ondervermelde punten zijn aandachtspunten voor de herinrichting. Op dit moment is het moeilijk om een prioriteitenlijst op te stellen. Allereerst dient onderzocht te worden wat de actuele stand van zaken is bij de verschillende onderdelen, of er plannen bestaan, wat voor randvoorwaarden er gelden voor herinrichting en uit welke andere budgetten dan het parkherinrichtingsbudget geput kan worden. Dat betekent dat doorrekening van bepaalde voorstellen consequenties zal hebben voor de keuzes die ten aanzien van de herinrichting gemaakt worden.

N.B. Voor grotere ingrepen, zoals de infrastructuur en herinrichting Mheenhal gebied moeten andere budgetten aangewend worden. De ingrepen worden in deze opdrachtstelling wel meegenomen omdat ze van invloed zijn op (de herinrichting van) het Mheenpark.

Mheenhal & omgeving

- 1 horecavoorziening met terras aan het water
- 2 uitbreiding sport, recreatie voorzieningen
- 3 omgeving moet meer deel worden van het park

1 Er is behoefte aan een horecavoorziening in het park en de meest genoemde plek daarvoor is de Mheenhal, waar de mogelijkheid voor een terras aan de vijver al aanwezig is.

2 Er is behoefte aan een uitbreiding en een actualisering van sport- en recreatievoorzieningen: facilitair gebouw of plek met deze functie eventueel geïntegreerd met de Mheenhal.

3 Door het gesloten karakter van de Mheenhal en het aanzien van Kruispunt en parkeerplaats vormt deze kant een onaantrekkelijke rand van het park. Het gebied - vanaf het Circulusterrein af - zou meer een onderdeel van het park moeten gaan vormen.

24 Team groen 2B

Groen bedachte evenement is te veel afhankelijk van de weersomstandigheden en is dus slecht te plannen. Daar kan Groen volgens de rechter te weinig steekhoudende argumenten tegen in het verweer brengen. Het bezwaar blijft staan.

25 Team oranje 4G

Picknicktafels of hangplek?

Oranje speelt met een voorstel om bij de bestaande blokhut van de scouting picknicktafels neer te zetten, waar jongeren en picknickers iets aan hebben.²⁵ Op het informatiebord bij de ingang staan de spelregels voor parkgebruikers. Rood is bang dat picknicktafels 'hangen' uitlokt en dat 'hangen' leidt tot 'conflicten'. Oranje gaat fel in de verdediging en heeft – ook volgens Rood – een punt: "in het park wordt tóch wel rondgehangen. Het is maar de vraag met wie je rekening houdt: met hangjongeren of met andere gebruikers in het park?" Oranje vindt dat er niet zo negatief gedacht moet worden. Het is toch leuk, met kinderen eten aan picknicktafels in het park?

26 Team geel 2E

Het gele team moet een jaarlijks terugkerend evenement bedenken, dat zichzelf bedruipt.²⁶ Het voorstel: een muziek- en spelmiddag op 30 april of 5 mei, met een levend schaakbord en beachvolleybal. Een theehuis kan voor een natje en een droogje zorgen. De toegangsprijs kan laag blijven, vindt Geel, er moet alleen betaald worden voor een muzikoptreden 's avonds. Na een bezwaar tegen de entreprijs – een evenement in een openbaar park moet toch voor iedereen toegankelijk zijn? – besluit Geel zelfs om helemaal geen toegangsprijs

te vragen. Geel krijgt nog enkele bezwaren. De andere teams vinden de datum niet slim gekozen, zijn bang voor schade aan het groen en: géén theehuis. Bouwen is uit den boze. Nee, verdedigt Geel dit laatste bezwaar, zo'n theehuis hoeft niet permanent te zijn, dat kan prima een mobiele, demontabele gelegenheid zijn. Ondanks een flink aantal bezwaren, weet Geel zo goed te argumenteren, dat het team als eerste de middenstrip bereikt en de derde ronde wint.

Spelers

Spelers: Bart van Luijk en Philip van Donselaer (rood), Andries Higler en Piet Uding (groen), Bashir Momen en Netty Heij (oranje), Marije Witteveen en Wigger Bruinink (geel).

Drie deelnemers meldten zich af of kwamen niet opdagen. Daarom werd met een team minder gespeeld en viel Wigger Bruinink, lid van De Wijk, in.

Ronde 4

Je bent jong en je wilt wat

19 mei 2003, 't Kruispunt

Waar de volwassen spelers soms wel eens wat extra uitleg nodig hadden om het spel *The making of Mheenpark* te spelen, hadden de kinderen het zó in de vingers. Leerlingen van groep 8 van basisschool Marten Luther King en van de brugklas van Junior College De Meentgronden, speelden het spel vol passie. Spelleider Max Daniel benadrukte het belang van hun inbreng, want: "jullie moeten misschien nog wel tachtig jaar met het park doen!". Alle reden dus, om een slim plan te verzinnen.

Een flitsend reclamespotje voor het Mheenpark, voor op de lokale televisie.²⁷ Dát plan is tijdens de eerdere spelrondes nog niet eerder bedacht om het Mheenpark te promoten. Ondanks het innovatieve idee, kiest Geel er uiteindelijk toch voor om met een ander plan te spelen. Het team bedenkt een openlucht festival voor film en theater, met een podium in de vijver.²⁸ 's Zomers kan wekelijks een film worden gedraaid, maar er kan ook gesport worden. Een triatlon en een scholenvoetbaltoernooi horen er ook bij. Tot slot moet ook de crossbaan hersteld worden. De spelers van team Geel zijn zichtbaar in hun nopjes nu zij hun liefhebberijen handig hebben weten te combineren in één plan.

27 Team geel 5E

Geel verdedigt het voorstel dan ook met verve en veegt bezwaren van collega-spelers vakkundig van tafel. Die denken dat het plan kostbaar is en dat kleine kinderen er niets aan hebben. Nou, zegt Geel, dan doen we toch ook een middagvoorstelling? En videofilms huren is helemaal niet duur, 'toevallig'!

28 Team geel 2A

Idols

Ook Blauw vindt dat het een geweldig idee heeft voor een jaarlijks terugkerend evenement: een concert.²⁹ Dan vragen we Jim of Jamaï van Idols, da's leuk voor mensen van tien tot dertig, denkt het team. Blauw vraagt een kleine contributie en schermt het evenement af met hekken. Een parkwachter heeft 'alles onder controle'. Als fenomeen kreeg Blauw namelijk mee dat het moest nadenken over het handhaven van regels. Alhoewel alle aanwezigen Jim of Jamaï gráág zien optreden, rijzen er toch wat bezwaren tegen het muzikale initiatief. Jim en Jamaï, die vragen vast héél veel geld. En muziek hoor je toch in het hele park, dan ga je natuurlijk geen entree betalen. Verder laten bezoekers vast viezigheid achter en 'nablijvers' gaan vast rotzooi schoppen in het park. Blauw gaat in de verdediging en legt uit dat je Jim en Jamaï natuurlijk niet alleen wilt horen, maar ook wilt zien.

29 Team blauw 2C

Een prikteam met scholieren gaat na afloop helpen de rotzooi opruimen en als je Jamaï vraagt om mee te werken voor een goed doel, komt 'ie heus wel voor weinig geld opdraven. Deze argumenten snijden hout, vindt de rechter en alle bezwaren gaan van tafel.

Oranje krijgt de opdracht om het park toegankelijker te maken, waarbij ze gebruik moeten maken van het schone kwelwater dat straks in het park aanwezig is.³⁰ Het team bedenkt dat er wel water om het Mheenpark heen kan komen, met bruggen eroverheen. Ook varen er bootjes en je kunt met de waterfiets naar de overkant. De opbrengst van de verhuur gebruikt

Oranje voor het bouwen van de brug. Als kinderen van deze tijd, denken de teamspelers ook direct aan de veiligheid. 's Nachts gaan de bootjes aan de ketting en er is cameratoezicht. Dit lijkt Groen nog niet veilig genoeg. Want wat als er kinderen in het water vallen? En die camera's worden natuurlijk gelijk vernield. Onzin, vindt Oranje. Er is toezicht bij het water en de camera's zie je niet, die worden op verborgen plekken opgehangen. De rechter vindt de argumentatie voldoende en de bezwaren worden ongegrond verklaard.

30 Team oranje 7A

Zelfvertrouwen

Rood presenteert het plan waarmee het gaat spelen vol zelfvertrouwen: "niemand heeft zo'n goed voorstel!". Het team heeft iets verzonnen om de toegankelijkheid van het park te veiliger te maken.³¹ Er komen verkeerslichten en drempels – een tunnel is namelijk veel te duur – zodat kinderen en volwassenen veiliger kunnen oversteken naar het park. Calculator Jeannette van Dijk van de gemeente Apeldoorn heeft inmiddels uitgerekend wat alle plannen gaan kosten en meldt dat het plaatsen van verkeerslichten toch ook in de papieren gaat lopen. Tachtigduizend euro is niets voor een verkeerslichtinstallatie. Dat nieuws is koren op de molen voor de andere teams, die dat wel heel duur vinden. Rood snapt op zijn beurt niet hoe je veiligheid nu geldverspilling kunt noemen!

31 Team rood 7F

Groen, tot slot, komt met een plan om gebruiksgroen in het park te plaatsen. Het team moet ook rekening houden met het schone kwelwater. De spelers bedenken dat een survivalbaan met bomen en slingerplanten leuk is, zodat je kunt klimmen en spelen.³² Langs de watersurvivalbaan komen bankjes te staan, zodat ouderen goed op de veiligheid kunnen letten. Dat klinkt goed, vinden de andere teams blijikbaar, want het Groene voorstel krijgt nauwelijks bezwaren. Ook het

32 Team groen 1A

voorstel van Geel komt er goed af. De meeste bezwaren geven de spelers aan Oranje en Blauw. Niet al te verrassend dus, dat de strijd om de winst gaat tussen Geel en Groen. Groen krijgt als voornaamste bezwaar dat de survivalbaan gevaarlijk is voor kleine kinderen. Maar daar is het team snel mee klaar. Heel jonge kinderen mogen er niet spelen en er zijn toezichthouders. De rechter is het met de argumentatie van Groen eens en het bezwaar gaat van tafel. Ook het bezwaar dat zo'n baan te duur is, blijkt niet gegrond. Door goed te dobbelen bemachtigt het team een aantal lobby's en slaagt er zo op het nippertje in om Geel te verslaan. Trots kijken de spelers de zaal in: zij mogen naar de finale!

Spelers

Spelers: Ivo Verhoeve en Lennaert Weijgers (rood), Jasper van de Ster en Ozgur Cuce (groen), Jasper Schuurman, Michiel van Lohuizen en Kifah Shoker (oranje), Sasja Lelieveld en Rens Huisman (blauw), Lisa Brinkman en Erik van der Wekke (geel). De opdrachten en fenomenen werden voor deze ronde geschikt gemaakt voor kinderen.

Ronde 5

Felle discussies, vruchtbare ideeën

20 mei 2003, Hal gemeentehuis

De laatste spelronde voor de finale begint met een aantal kritische vragen aan de organisatoren van het spel. Na de inleiding van spelleider Max Daniel wilde een aantal spelers namelijk eerst wel eens even weten wat er eigenlijk allemaal precies met de plannen die deze avond op tafel zullen komen gebeurt... Is er nu inspraak, of niet? "Plannen bedenken voor het park?", zegt speler Henk Walrecht, "ik ben nu net lid geworden van de actiegroep Behoud Mheenpark om te zorgen er bepaalde dingen níet gebeuren". De grootste angst: dat er gebouwd wordt.

Als Hans Venhuizen van Bureau Venhuizen heeft uitgelegd dat het spel *The making of Mheenpark* eigenlijk een verkorte cursus ontwerpen is en dat alle ideeën, die tijdens de spelrondes naar boven komen, meegenomen worden in de planvorming, komt er een aantal kritische vragen uit het

publiek en van de spelers. Want, hoe kan een conceptplan nu zó snel klaar zijn na het spel? Er ligt vast al een idee klaar, dat kan bijna niet anders. En wat zijn eigenlijk de ervaringen met dit spel? En hoe kan het nu dat niet altijd het beste idee wint, maar soms het idee waartegen de minste bezwaren zijn? Worden spelers niet in een hoekje gedwongen doordat zij een bepaalde opdracht moeten uitwerken? Is het niet zo dat er in de plannen van de gemeente ergens toch al huzen gepland staan? De gemeente heeft gewoon geld nodig en wil grond verkopen, is de gedachte.

Het gaat er ruim twintig minuten fel aan toe. Hans Venhuizen geeft aanvullende uitleg over het doel van het spel en vertelt dat de gemeente ook hem heeft gegarandeerd dat de uitkomsten van het spel worden meegenomen in de planvorming. "Het gaat er nu niet om wat er in het park níet mag gebeuren", besluit de spelleider de discussie uiteindelijk, "maar u kunt bedenken wat er wél kan gebeuren."

33 Team oranje 4A

Rust!

De spelers gaan aan de slag en dat levert vruchtbare ideeën op, zo blijkt tijdens het rondje 'presenteren'. Oranje bedenkt dat er picknickplaatsen moeten komen en daarnaast afgesloten 'hups' (hondenuitlaatplaatsen) met aparte watervoorziening, zodat honden hun eigen plek hebben om te zwemmen.³³ De opdracht was de betrokkenheid bij het park te vergroten, met speciale aandacht voor honden en hun begeleiders en picknickers. Een prima idee, vinden ook de andere teams, als je er maar wel voor waakt niet te veel in te grijpen in de natuur.

34 Team blauw 7F

Blauw heeft de opdracht iets te doen aan de toegankelijkheid van het park.³⁴ De drukke wegen rond het park zijn immers flinke barrières. Het idee is om gemotoriseerd verkeer door een tunnel te laten rijden. Da's

goed voor de veiligheid van mens en dier en scheelt ook nog eens in de geluidsoverlast. Wel een beetje duur, zo leert navraag aan de calculator. Maar liefst dertig miljoen euro boven het totale beschikbare budget.

35 Team groen 4G

Groen vindt dat het park rustig en groen moet blijven, dat stimuleert vanzelf de betrokkenheid.³⁵ Dat is namelijk de opdracht, waarbij het team rekening moet houden met 'Mheenparketiquette'. Oud en jong gaat heel goed samen, vindt het groene team, maar je moet het rustig houden. Er moeten dan ook zeker niet méér activiteiten of evenementen komen in het park. De andere teams vinden de geschetste harmonische verhouding tussen jeugdigen en ouderen ietwat overdreven: er zijn wel degelijk spanningen. Ouderen klagen steen en been over het gedrag van sommige jongeren, rust en groen zijn geen afdoende middelen om de betrokkenheid bij het park te vergroten. De rechter honoreert het bezwaar.

Muziek maken

Geel houdt een pleidooi voor meer 'natuurlijke zitplaatsen en hoekjes' in het park, zoals een stenen wal, bankjes en een zitkuil.³⁶ Dit nodigt iedereen – jong en oud en autochtoon en allochtoon – uit om elkaar overdag en 's avonds meer op te zoeken om bijvoorbeeld samen muziek te maken. Hiermee denkt Geel het Mheenpark nadrukkelijk op de kaart te zetten en

36 Team geel 5D

ook de toekomst van het park te garanderen. Het gele plan stuit op bezwaren omdat een aantal andere spelers denkt dat het parkgebruik 's avonds tot onrust en overlast leidt. Zitplekken zijn gelijk aan hangplekken, is het idee. Ja maar, zegt Geel, 'hangen' gebeurt toch wel, dat wordt echt niet meer door dit plan. De rechter is het eens met dit argument, maar vindt wel dat Geel inderdaad meer aandacht moet hebben voor het veiligheidsaspect. Zo ver komt het niet. Door tijdgebrek

wordt in overleg met de spelers besloten om het team dat de minste bezwaren kreeg, tot winnaar wordt uitgeroepen. Dat is het rode team.

Parkpromotie

Het rode plan promoot het park door veilige en vriendelijke toegangen te maken.³⁷ Laat de Pinksterbloem in de grond zakken als tunnel en laat de straat begroeien. Dat geeft prestige. Het wegdek rondom het park kan geplaveid worden met kasseien. Dat staat mooier en remt de snelheid van verkeer vanzelf. In het park wordt het water gebruikt om met bootjes op te varen en er komt een terras aan de vijver. Rood moest namelijk ook 'iets' doen met het schone kwelwater. Blijkbaar kunnen de andere spelers zich prima in dit plan vinden, want het idee ontmoet nauwelijks weerstand en wordt dan ook opnieuw ingebracht tijdens de finale van *The making of Mheenpark*.

37 Team rood 5A

Spelers

Spelers: Henk Walrecht en Frans van Melsen (rood), Anja Walrecht en Gjalte Beemsterboer (groen), Anja Essenstam en Koos van Rijn (oranje), Martijn Pakkert en Harry Elzinga (blauw), Djem Havermans en Peter Daub (geel). Frans van Melsen, lid van De Wijk, viel in voor iemand die niet aanwezig kon zijn.

Finale

En de winnaar is...

16 juni 2003, 't Kruispunt

De zaal is goed gevuld met geïnteresseerde wijkbewoners en supporters van de spelers. Wethouder Eppo Gutteling is present. De teams zitten klaar om hun plan voor het Mheenpark nog eens te presenteren. Welk idee gaat het redden? Wie komt met de sterkste argumenten en wie kan de minste bezwaren tegemoet zien? Welk team ook wint, alle ideeën leveren input voor de ontwerpdracht die Bureau Venhuizen in samenspraak met De Wijk maakt voor de plannenmakers, verzekert Hans Venhuizen van het bureau nog maar eens een keertje voor de finale echt begint. "Kennen jullie deze man?", vraagt spelleider Max Daniel aan een aantal kinderen in het publiek. "Dit is nu een échte wethouder!" De kinderen supporteren hun klasgenootjes,

Toegankelijkheid & barrières

- 1 Laan van Zevenhuizen
- 2 Pinksterbloem (verkeersveiligheid)
- 3 Pinksterbloem (ruimtelijke belevering)
- 4 Mheenlaan
- 5 Zilverschoon

1 Een eventuele vierbaans Laan van Zevenhuizen moet niet ten koste gaan van de toegankelijkheid van het Mheenpark. Veel mensen steken nu de Laan van Zevenhuizen over op punten waar geen zebra is of verkeerslicht staat, omdat ze zo sneller en direct in het Mheenpark komen. Met een vierbaans weg wordt die situatie nog gevaarlijker. Welke oplossingen kunnen daarvoor bedacht worden?

2 De onduidelijke en soms gevaarlijke situatie bij de Pinksterbloem waar met name kinderen zo overlopen en auto's nauwelijks vaart minderen, vraagt ook om aandacht.

3 De Pinksterbloem moet zo heringericht worden dat het idee ontstaat dat ze door het park loopt; bijvoorbeeld door andere bestrating te kiezen die ook bij kan dragen tot het remmen van snelheid. Dit dient te gebeuren in samenhang met het creëren van een structuur waardoor beide delen van het park een samenhangend geheel gaan vormen.

4 Ditzelfde geldt voor delen van de Mheenlaan: laten 'oversteken' van het groen halverwege de Mheenlaan waardoor de buurt beter wordt aangesloten op het park

5 De aansluiting Zilverschoon richting Theresiakerk kan als onderdeel van de Groene Mal en de gewenste verbinding richting Kanaalzone ook versterkt worden.

Groen & Blauw

- 1 natte natuur
- 2 meer diversiteit soorten natuur
- 3 hoofdstructuur versterken
- 4 geborgenheid tegenover veiligheid

1 Door de loskoppeling van de overstort ontstaan in het park nieuwe mogelijkheden voor natte natuur: beplanting, oevers en dieren. Bijvoorbeeld: afgraven van enkele taluds om water en land meer te integreren, uitzetten van vis en amfibieën. Het waterplan levert eveneens meer mogelijkheden voor waterrecreatie.

2 De diversiteit in soorten planten kan vergroot worden: meer bloemen, meer kleur, meer bijzondere soorten, meer gebruiksgroen: vruchten en

noten. Geopperd is een educatieve tuin met verblijfsfunctie, waarin inheemse planten en bomen, bloemen en kruiden groeien.

3 Bekeken moet worden of de hoofdstructuur van het park met kamers (met een eigen karakter) voor divers gebruik versterkt kan worden. Daartoe zouden de verschillende paden in het park (voor verschillend gebruik) een duidelijker eigen karakter kunnen krijgen door ze bijvoorbeeld te voorzien van een andere toplaag. Dat levert niet alleen voordelen op voor het gebruik, maar ook voor het aanzicht. Geopperd is ook de mogelijkheid verschillende 'tuinen' door kunstenaars of landschapsarchitecten te laten inrichten.

4 In een park moet je het gevoel hebben dat je even weg bent van de drukte, het moet geborgenheid bieden. Het gevoel van veiligheid draagt bij aan die geborgenheid, maar de manier waarop die gecreëerd wordt door de gemeente (rigoureuus snoeien en open maken) roept veel weerstand op. Veiligheid moet op hoofdlijnen worden gegarandeerd, maar mag niet ten koste gaan van de kwaliteiten van het park. Het komt ook aan op het beheer, toezicht en controle.

Gebruikers

- 1 voorzieningen voor groepen gebruikers
- 2 conflicterend gebruik

1 Hoewel voor verschillende gebruikers niet direct dringende behoeften en mogelijke verbeteringen zijn vastgesteld, hebben diverse groepen gebruikers aangegeven voorzieningen te missen in het park. Zo hebben zowel jongeren als ouderen behoefte aan een plek om elkaar te ontmoeten. Ook is uitbreiding van mogelijkheden voor sport, (water)recreatie en picknicken regelmatig genoemd, net als een plek voor muziekbeoefening. Deze voorzieningen of speciale plekken moeten helder worden aangeboden en duidelijk afgebakend zijn in het park.

Voor overige gebruikers moet in het ontwerptraject wel worden bekeken hoe het met bestaande voorzieningen staat en of die nog kunnen worden versterkt of verbeterd.

2 Loslopende honden en hondenpoep op plekken waar het niet mag, scooters, kinderen op de skeelerbaan, zwerfvuil, et cetera zijn bronnen van ergernis. Het park moet zo ingericht worden dat conflicten kunnen worden voorkomen. Daar waar de inrichting niet voldoende sturing biedt, moet beheer (controle en toezicht) een belangrijke rol gaan spelen.

die als team Geel meespelen vanavond. Zij mogen aan 'echte' wethouder Eppo Gutteling, die nieuwsgierig naar de finale is gekomen, uitleggen wat kinderen nu graag willen in het park. "Niet volbouwen en wel iets leuk", verwoordt de meest assertieve van het stel. "En het moet natuurlijk wel groen blijven."

Natuur?

Nadat Hans Venhuizen de rode draden uit de eerste ronde van het open planproces heeft gepresenteerd – de uitkomsten van gesprekken en de enquête – geeft een aantal deskundigen desgevraagd commentaar. Zo leert het publiek van een landschapsarchitect dat je een park wel flexibel moet inrichten, zodat je er over dertig jaar gemakkelijk iets in kan veranderen als dat dan de wens is. En: natuur is een rekbaar begrip. Voor de een is dat een ruige wildernis waar niemand in mag, voor de ander is dat juist een keurig aangeharkt grasveldje. Kortom: natuur is wat jij natuur vindt. Verder is het zaak om het Mheenpark voor alle gebruikersgroepen in te richten, natuurlijk ook voor de allochtone wijkbewoners.

Dan begint het spel. "Eindelijk", verzucht een klasgenootje van het jongste team van vanavond. Al heeft Hans

Venhuizen dan gezegd dat het niet om het winnende plan gaat, toch heeft team Geel met spelers Jasper en Ozgur één doel: winnen! Zij verdedigen hun idee voor een watersurvivalbaan met klimbomen dan ook met enthousiasme.³²

Sportief

Ook de andere teams zijn klaar voor de strijd. Rood brengt een plan in om het park 'natuurachtiger' te maken, de paden duidelijker te onderscheiden en de scooters te weren uit het park.²¹ Groen onderstreept dat het plan om een grand café te maken het 'perfecte antwoord is voor een stukje dood Mheenpark' dat het Circulusterrein toch echt is, brengt het team naar voren.¹⁶ Blauw is nog meer dan in de voorronde overtuigd van het idee dat je het Mheenpark prima kunt promoten door het veiliger en toegankelijker te maken.³⁷ Straten plaveien met kasseien en een tunnel maken voor gemotoriseerd verkeer is hiervoor de oplossing. Zo krijgen voetgangers en fietsers meer ruimte. Verder kunnen in het blauwe plan ook bootjes gehuurd worden om het park in de vrije tijd eens vanaf het water te beleven.

Nadat de bezwaren zijn uitgedeeld, begint het argumenteren over en

weer. Geregeld wordt de hulp van de rechter ingeroepen, die beoordeelt of een idee creatief, innovatief en realiseerbaar is en die ook de bezwaren beoordeelt. De voors en tegens van plannen worden in een af en toe fel debat uitgewisseld, maar de sfeer blijft rondtief sportief.

Blauw trekt bijvoorbeeld zijn bezwaar tegen Geel snel in, nadat de spelers hebben verzekerd dat 'hun' survivalbaan heus géén stormbaan wordt en niet heel groot wordt. Zal het café niet te veel overlast veroorzaken? En slaat het laten verzakken van de Pinksterbloem om het park een prominenter toegang te geven niet een enorm gat in de begroting?

Tegen het plan van Rood zijn de minste bezwaren – wie is er immers tegen meer natuur in het park? Eén van de speelsters zegt echter zelf: "Je kunt er weinig tegen in brengen, maar er is ook weinig spectaculairs aan ons plan. Eerlijk gezegd kiezen wij voor het plan van Geel."

Het is uiteindelijk het gele team dat met de eer strijkt. De klasgenootjes in de zaal juichen en joelen en de directeur van de basisschool waar Jasper en Ozgur op zitten, is bijzonder in z'n

notjes. "Leuk hoe die kinderen hun ideeën zo jong in hun eigen woorden al zo goed kunnen beargumenteren", zegt hij trots. En de spelers zelf? Die glimmen net zo als de bokalen die zij mee naar huis mogen nemen.

Spelers

De finale werd gespeeld met: Henk Walrecht en Anja Walrecht (blauw), Hetty Velthuis en Thea Gottmer (rood), Jasper van de Ster en Ozgur Cuce (geel), Ferdinand Wiese en Jan van Eeuwijk (groen). Door late afzeggingen kon de finale uiteindelijk niet met alle winnende teams uit de voorrondes gespeeld worden en team Oranje bleek op het laatste moment niet mee te kunnen spelen.

38 Matrix overzicht

Presentatie

Bewoners herkennen zich in voorlopig ontwerp

Publiekspresentatie 4 oktober

Het voorlopig ontwerp voor het Mheenpark werd door bewoners met enthousiasme begroet tijdens de presentatie op zaterdag 4 oktober in 't Kruispunt. Zeker vijftig omwonenden van het Mheenpark kwamen luisteren en vooral kijken naar de schetsen. Zij herkenden zich in de voorstellen en zagen heel wat ideeën en wensen terug die zij tijdens het open planproces zelf naar voren brachten.

Na een korte terugblik op het open planproces en uitleg over de procedure, presenteerde landschapsarchitect Seline Geijskes van de gemeente Apeldoorn het voorlopig ontwerp voor het Mheenpark. Centrale boodschap: het park wordt zeker niet op de schop genomen, maar op twaalf 'hoofdonderdelen' worden gebruiksmogelijkheden versterkt.

Die twaalf plannen – van onder meer duinen bij het water, een stille plek in

het bos en picknickmogelijkheden tot de speelplek van gletsjerstenen voor oudere kinderen – werden op negen aparte kaarten getoond zodat een ieder die eens rustig kon bekijken. De aanwezigen verdeelden in de pauze naar voorkeur negen groene sticker-tjes over de twaalf plannen, om zo hun oordeel duidelijk te maken.

Het voorlopig ontwerp viel in goede aarde. Dat bleek niet alleen uit het goedkeurende gemompel in de zaal en de uitgedeelde complimenten, maar ook doordat de stickers redelijk gelijkmatig verdeeld werden over de deelplannen. Alleen de ideeën voor het opwaarderen van de huidige skateplek kregen wat minder stickers, maar dat had hoogstwaarschijnlijk vooral te maken met het feit dat er nauwelijks jongeren aanwezig waren...

Na de pauze konden de omwonenden volop vragen stellen aan de landschapsarchitecte. Geijskes maakte duidelijk dat bij de verdere uitwerking van de plannen bewoners zeker betrokken blijven. Het Mheenpark wordt stap voor stap verbeterd. Prioriteiten en de volgorde van opknappen worden samen met bewoners bepaald. Projectleider Saskia Visser van de ge-

meente Apeldoorn sloot de bijeenkomst af met een compliment aan iedereen die meewerkte aan het open planproces omdat gemeente en bewoners werkelijk samen hebben gewerkt aan de totstandkoming van dit voorlopig ontwerp.

De omwonenden van het Mheenpark hadden nog een aantal tips en overwegingen voor de gemeente, als de voorlopige voorstellen verder uitgewerkt gaan worden. Een greep:

- Houd ook rekening met skeeleraars: ook die willen bijvoorbeeld gebruikmaken van het toekomstige terras aan het water bij de Mheenhal.
- Ook al wordt de hondenuitlaatplaats (hup) straks afgesloten, feit blijft dat deze hup dichtbij het speelterrein voor kinderen ligt. Kan er, bijvoorbeeld door hagen, voor gezorgd worden dat loslopende honden en spelende kinderen daar niet in elkaars vaarwater zitten?
- Scooteraars veroorzaken nogal wat overlast in het park qua geluid en veiligheid. Kan daar alstublieft rekening mee worden gehouden?
- Als je het park minder toegankelijk maakt voor scooteraars, door bijvoorbeeld fietssluisen te plaatsen,

zorg dan wel dat het park wél goed toegankelijk blijft voor rolstoelgebruikers of ouders met wandelwagens.

- Kijk nog eens kritisch naar wat je kunt doen om de toegankelijkheid van het park vanaf de Laan van Zevenhuizen te verbeteren.

- Bekijk goed welke verbeteringen wellicht uit andere budgetten betaald kunnen worden.

Fase 3

Ontwerp juli september 2003

Het ontwerpteam van de gemeente ging aan de slag met de strikte ontwerpdracht, waarin verfraaiing en verbetering voorop stond en waarin geen plaats was voor bebouwing of grootschalige ingrepen. In twee workshops met De Wijk presenteerden de ontwerpers hun voorstellen voor de diverse onderdelen van het park, waarna de bewoners hun reacties konden geven. Die opmerkingen zijn in het voorlopig ontwerp meegenomen. De Wijk stemde unaniem in met het voorlopig ontwerp.

De gemeente hanteert een aantal uitgangspunten bij de herinrichting van het Mheenpark.

- *Het Mheenpark maakt deel uit van het Groene Mal-beleid van Apeldoorn. Dit betekent dat de gemeente er naar streeft het park ecologisch en voor fiets- en voetgangers te verbinden met het buitengebied. Deze verbinding zal lopen via groene 'vingers' en het groengebied in de nieuwe wijk Zuidbroek. Ook in het wijkontwikkelingsplan Zevenhuizen komt het Mheenpark terug als groene long van de wijk.*

- *Plannen kunnen opgesteld worden in alle soorten en maten; voor veel en voor weinig geld. Het risico bij een open planproces is dat er een plan uitkomt dat achteraf veel te duur gevonden wordt en daarom niet wordt uitgevoerd. Daarom is bij de start van het open planproces een richtbedrag meegegeven wat de uitvoering van het plan maximaal mag kosten, namelijk 2,4 miljoen euro. Dit is een realistisch bedrag voor een sobere en doelmatige herinrichting van het park. Ook is meegegeven dat eventuele financiële opbrengsten uit het plan, door bijvoorbeeld bebouwing, voor de helft ingezet mogen worden in het park. Echter, in geen enkele fase van het proces hebben bewoners van deze optie gebruik gemaakt.*

Resultaat fase 3: voorlopig ontwerp voor het Mheenpark

Het voorlopig ontwerp is een ontwerp waarin pleksgewijs voorstellen gedaan zijn om het park voor verschillende parkbezoekers aantrekkelijker te maken en op sommige punten te verbeteren.

Een aantal onderdelen van het ontwerp vraagt nog om een nadere uitwerking omdat deze samenhangt met de uitvoering van andere plannen. Omdat het Mheenpark niet op een eiland ligt, is in dit proces breder

39 Groen en Blauw structuur

40 Nieuwe infrastructuur

Voorlopig ontwerp

Toelichting

Groen & blauwstructuur

Met het aanleggen van glooiend aflopende 'plas-drasoevers' ontstaat meer ruimte voor waterplanten. In het hele park worden vele bloeiende bomen en struiken bijgeplant. Denk daarbij aan hoeveelheden als driehonderd krentenboompjes, vijfhonderd gelderse rozen en achthonderd hulststruiken.³⁹

Skateplek

De tennisplek en het skateterrein zijn via een pad met elkaar verbonden. Aan dit pad staan bankjes. Op het skateterrein staan een nieuwe halfpipe en een graffitimuur.

'Duinen'

Een plek aan het water, opgespoten met geel zand. Een kleine strandillusie in Apeldoorn, maar vooral een ideale pauzeplek voor scholieren.

Mheenhal en omgeving

Door de toegang tot het park via de Mheenhal te verbreden, komt de Mheenhal meer in het park te liggen. Bij de hoofdvijver ligt een terras op het zuiden. Vanaf hier heb je een bijzonder uitzicht over het water. Het parkeerterrein wordt half verhard, zodat de aanblik ervan groen is.

Laan van Zevenhuizen

Een nieuw fiets- en voetpad sluit direct aan op het Mheenpark door de aanleg van een fietsbrug. De fiets- en voetgangersoversteek bij de Laan van Zevenhuizen is verbeterd.

Nieuwe infrastructuur

Sommige fietspaden zijn omgezet naar voetpad en zo ontstaat een aaneengesloten voetpadennetwerk en logische fietsroutes voor doorgaand fietsverkeer. De fiets- en voetgangersoversteek bij de Laan van Zevenhuizen is verbeterd.⁴⁰

Speelveld

In het kleinere parkgedeelte aan de andere kant van de Pinksterbloem is rond het stuk asfalt een speelplaats gesitueerd. Onder de bomen staan banken. In dit deel van het park zijn vier gelijke delen ontstaan nu het fietspad dat eerst middendoor liep, is weggehaald.

Pinksterbloem

De Pinksterbloem is een weg die heel duidelijk dwars door het park loopt. Tussen de Mheenlaan en Helmbloem is het profiel van Pinksterbloem versmald. Het 30 kilometer gebied is goed herkenbaar door de alternatieve verharding. Het zicht op het park is vanuit de Pinksterbloem verbeterd en voetgangers hebben een eigen pad.

Hondenuitlaatplaats

De hondenuitlaatplaats is grotendeels omheind met een hek. Voor de hondenbezitters staan er banken.

Bostuin

De bostuin heeft bijzondere planten en struiken. Het is kleine oase van rust, een plek om even te zitten.

Speel- en zitplek

Grote keien in en naast het water vormen een speelavontuur voor oudere kinderen. Met de aanleg van deze plek is ook vrij zicht gekomen vanaf het sportveld naar het water. Tussen de speelplek en het grote speelveld ligt een picknickplek onder hoge populieren.

Muziektheater

De hoge 'sleeheuvel' kan in voorjaar en zomer prima dienst doen als natuurlijke tribune voor een openluchttheater, waarvoor beneden tussen het groen een podium staat.

Voorlopig ontwerp

Impressies

Groen & blauwstructuur

Skateplek

'Duinen'

Mheenhal en omgeving

Laan van Zevenhuizen

Nieuwe toplaag fietspad

Nieuwe toplaag wandelpad

Speelveld

Pinksterbloem

Hondenuitlaatplaats

Bostuin

Speel- en zitplek

Muziektheater

gekeken dan alleen naar het groen. Een paar suggesties uit dit proces, worden in andere gemeentelijke projecten ingebracht. Dat geldt voor de Pinksterbloem (aanleg 30 km-gebieden), de Laan van Zevenhuizen (verbetering Ring) en voor de eventuele herbestemming van het Circulus-terrein. Deze plannen hebben gevolgen voor het park en andersom heeft de inrichting van het park ook invloed op die projecten. Het betekent ook dat de uitvoering van het voorlopig ontwerp stap voor stap moet worden aangepakt.

Bij het opstellen van het plan is steeds gecalculeerd op de uitvoeringskosten. De kostenraming van het voorlopig ontwerp past binnen 2,4 miljoen euro. Het college van B&W heeft najaar 2003 aan de raad voor-gesteld om in 2005 in ieder geval al 1 miljoen euro beschikbaar te stellen voor een snelle uitvoering van de eerste onderdelen van het plan. Voor overige onderdelen zal in latere jaren budget gevonden moeten worden. De gemeenteraad moet begin 2004 besluiten over het voorlopig ontwerp en de beschikbare financiële middelen.

Vervolg

Het voorlopig ontwerp werd op 4 oktober 2003 aan belangstellende bewoners gepresenteerd en overwegend positief ontvangen. Er zijn nu nog veel stappen te zetten. In de eerste plaats moet de gemeenteraad begin 2004 besluiten. Hierna kan het voorlopig ontwerp concreter worden uitgewerkt om zo tot uitvoering van de herinrichting van het Mheenpark te komen. Dit zal dan in de loop van de komende jaren, stap voor stap, kunnen plaatsvinden. Bewoners blijven net als tijdens het open planproces nauw betrokken bij de uitwerking van het voorlopig ontwerp en het beheer en gebruik ervan.

Colofon

The making of Mheenpark ontstond in opdracht van de gemeente Apeldoorn en werd bedacht en uitgevoerd door Bureau Venhuizen.

Coördinatie open planproces

Gemeente Apeldoorn

Saskia Visser
programmamanager
Wijkontwikkelingsplan Zevenhuizen

Emma Gossink
assistent projectmanager

Bureau Venhuizen

Hans Venhuizen
conceptmanager

Francien van Westrenen
assistent conceptmanager

Ontwerpteam

Seline Geijskes
landschapsarchitect, gemeente Apeldoorn

Rijkent Lamain
stedebouwkundige, gemeente Apeldoorn

Merijn Groenhart
tekenaar/vormgever, gemeente Apeldoorn

Met medewerking van o.a.
Jeanette van Dijk
afdeling Groen, gemeente Apeldoorn

Oscar Martijn
afdeling Verkeer, gemeente Apeldoorn

Peter Scherders
GEP Projecten, gemeente Apeldoorn

De Wijk

Werkgroep Maak Mheenpark Mooi

Hans Daub
Marja Vink
Connie Witteveen

Actiegroep Behoud Mheenpark

Wigger Bruinink
Wouter Dijkhuizen
Angela Lerou
Janny Oosterwal
Aad Witteveen

Wijkraad

Frans van Melsen

Stichting Wisselwerk

Mariët Bloemendal
Peter Overmars

Sessies

Deelnemers

H.R. Barkhof
landschapsarchitect, gepensioneerd
ambtenaar gemeente Apeldoorn, presentatie

Gerard Blonk
ervaringsdeskundige o.g.v. veiligheid,
actiegroep Behoud Mheenpark

Nikol Dietz
landschapsarchitect, H+N+S
Landschapsarchitecten, presentatie

Wouter Dijkhuizen
actiegroep Behoud Mheenpark

Seline Geijskes
landschapsarchitect, gemeente Apeldoorn,
presentatie

Sievert Glazenburg
senior Groenbeheerder, gemeente Apeldoorn

Gert Gubbels
adjunct-directeur speciale school De Boemerang

Nolly Hart
IVN-centrum voor milieu-educatie

Andries Higler
wijkbewoner

Jandirk Hoekstra
landschapsarchitect, H+N+S Landschapsarchitecten

Arjan van der Hout
landschapsarchitect,
voormalig gemeente Apeldoorn

Anton Koot
Waterschap Veluwe

Harmjan Korthals-Altes
veiligheidsdeskundige, Bureau DSP, presentatie

Sander Korz
omgevingstechnoloog, Arcadis, presentatie

Jan Lerou
actiegroep Behoud Mheenpark

Janny Oosterwal
actiegroep Behoud Mheenpark

Koos van Rijn
wijkbewoner

Pamela Rusman
beleidsmedewerker, gemeente Apeldoorn

Wim Timmermans
teamleider Stad-Land, Alterra

Marja Vink
werkgroep Maak Mheenpark Mooi

Lejo Webbers
directeur jongeren centrum Don Bosco

Connie Witteveen
werkgroep Maak Mheenpark Mooi

Moderator

Max Daniel

Verslaglegging

Sofie van Westrenen

Gesprekken

Gemeente Apeldoorn

Paul van Berkum
Wegen en Riolerij

Hugo Diddens
Stedebouw

Albert Fien
hoofd Stedebouw

Seline Geijskes
Groen

Sievert Glazenburg
Groen

Rijkent Lamain
Stedebouw

Jaap van Leyden
wijkcoördinator

Karsten Orth
Groen

Jan Hein Pos
(voormalig hoofd Groen)

Stichting Wisselwerk

Pauline Westerveld
jongerenwerker

Jasper Bouwhuis
Stefan Grit

Frans Looyenga
Anouk Ram

Sharon Reinders
Dennis Wulfsen en

Willem Wulfsen

Overig

Jos Arends
wijkbewoner

Toos Dijkers
directeur juniorcollege De Meentgronden

Dhr. Van Maanen
wijkbewoner

Leo Reuvers
scouting dr. Ariënsgroep Apeldoorn

Roel Tempelman
directeur Ons Huis

Harry Veenbergen
directeur Martin Luther King school

Hans Verbeek
directeur Accres

Joop Voerman
sportwerker Mheenhal

Leo Webbers
directeur Don Bosco

Dhr. A. Wijkniet
wijkagent Zevenhuizen

Spel

Deelnemers

Mark Beekman
Gjalt Beemsterboer

Jannie Bozon
Lisa Brinkman

Wigger Bruinink
Ozgur Cuce

Hans Daub
Peter Daub

Philip van Donselaar
Mieke Engels

Harry Elzinga
Anja Essenstam

Astrid van Eeuwijk
Jan van Eeuwijk

Jopie van de Flier
Thea Gottmer

Djem Havermans
Netty Heij

Andries Higler
Rens Huisman

Gerard Jager
Jolande Kempe

Freddy Kootstra
Sasja Lelieveld

Michiel van Lohuizen
Bart van Luijk

Frans van Melsen
Bashir Momen

Annelies Nieuwenkamp
Gert Sangers

Jasper Schuurman
Marjoke van de Stelt

Jasper van de Ster
Kifah Shoker

Heleen Strijdhorst
Martijn Pakkert

Koos van Rijn
Piet Udning

Rieks van der Veer
Hetty Velthuis

Ivo Verhoeve
Marja Vink

Henk Walrecht
Anja Walrecht

Lennaert Weijgers
Erik van der Wekke

Ferdinand Wiese
Marije Witteveen

Karel Zondervan

Moderator

Max Daniel

Rechter

Mr. S.M.A.M. Venhuizen

Spelleider

Hans Venhuizen

Collages

Martin Leclercq
Alessa van de Goor

Calculator

Jeanette van Dijk

Notulist

Francien van Westrenen

Journalist

Anne-Marie Veldkamp

Enquête in park

Ernesto Beckeringh
Paul de Nie

Inge Hoonte
Demed Sert

Verwerking enquête

Inge Hoonte
projectmedewerker Bureau Venhuizen

Met dank aan

Dhr. B. Kerkstra
't Kruispunt

Mevr. C. van den Berg,
Dhr. en mevr. G. van Hel

Mevr. G. Brander
buurtcentrum Het Zevenhuis

alle bewoners die een enquête
hebben ingevuld.

Colofon brochure

Tekst

Emma Gossink
Anne-Marie Veldkamp
Francien van Westrenen

Eindredactie

Bureau Venhuizen
Gemeente Apeldoorn

Fotografie

Dieuwertje Komen

Collages

Martin Leclercq
Alessa van de Goor

Ontwerptekeningen en montages

Merijn Groenhart

Vormgeving

Martin Leclercq
Martijn de Ruiter

Drukwerk

De Nieuwe Grafische

The making of © Venhuizen 2003 is een concept van
Bureau Venhuizen, desk@bureauvenhuizen.com.

©2003 Gemeente Apeldoorn / Bureau Venhuizen
Niets uit deze uitgave mag zonder expliciete toestemming van de makers worden gereproduceerd.

Voor meer informatie

Emma Gossink T 055 580 24 70